

nâzım hikmet

CREATED BY
MONTORA

21-1-924

Lambayı yakma, bırak,
sarı bir insan başı
düşmesin pencereden kara.
Kar yağıyor
karanlıklara.
Kar yağıyor
ve ben hatırlıyorum.

Kar...
Üflenlen bir mum gibi söndü
koskocaman ışıklar...
Ve şehir
kör bir insan gibi kaldı
altında yağın karın.

Lambayı yakma bırak!

Kalbe bir bıçak gibi giren hatıraların
dilsiz olduklarını anlıyorum.
Kar yağıyor
ve ben hatırlıyorum.

1 Mayıs da

Yaşım yirmi
Lenin sağ
Kızıl Meydan'da
Yüzellibin insan
Otuzbeşyıl geçti aradan
Yaşım yine yirmi
Lenin yine sağ
Kızılmeşdanlar'da
Bir milyon insan

19 yaşıım

Benim ilk çocuğım, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşıım
Sana anam gibi hürmet ediyorum
edeceğim
Senin ilk arşınladığım yoldan gidiyorum
gideceğim
Benim ilk çocuğım, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşıım
*

Çok uzaklarda yuvarlanıyor başım
Oturuyor 19 yaşıım
yatağıımın başucunda
ellerimin avucunda
bana diyor ki;
-- kafamızda getirelim geri
o delikanlı günleri cancazım,
o dehşetli güzel günleri...
*

Köpüklü şahlarıların dönüm yeri..
Dünyanın altıda biri;
kan içinde doğuran ana..
İstasyondan istasyona
yalınayak
tankları kovalayarak

açlıkla yarış...
Şarkıların boyu kilometre
ölümün boyu bir karış...

*

Kafkas;
güneş
Sibirya;
kar
Seslenebildiğiniz kadar ses-
-lenin

24 saatte 24 saat Lenin

24 saat Marks

24 saat Engels

Yüz dirhem kara ekmek,

20 ton kitap

ve 20 dakika şey! ..

*

Ne günlerdi heheheey
onlar ne günlerdi ahbap! ! ..
Çok uzaklarda yuvarlanıyor başım
Duruyor karanlıkta 19 yaşım
Lambayı yakıyorum
ona hayretle
muhabbetle
hürmetle
ve daha bilmem neyle bakıyorum
bakışıyoruz

*

Yılların arkasında çırpı kanadını
'Strasroy Ploşaat' ın saat kulesi
Yaşıyor herhangi bir 24 saatini
Vatandaş kavgasının darülfünun talebesi;
Balık çorbası, tüfek talimi, tiyatro, balet
KİTAP..
Patetes kamyonu başında süngü tak bekle nöbet
KİTAP... KİTAP...
Madde, şuur, istismar, fazla kıymet
KİTAP... KİTAP... KİTAP...
Manikür;
hayır,
Diş fırçası;
evet.
KİTAP... KİTAP... KİTAP...
Bu ne 24 saat
bu ne 24 saattir ahbap! !

*

Aşk;
yoldaş,
Profesör;
yoldaş,
Zenci;
coni,
Alman;
Telman,
Çinli;
Li
Ve 19 yaşım
yoldaş da yoldaş, yoldaş da yoldaş,
yoldaşım...
Yılların arkasında yuvarlanıyor başım
başım yuvarlanıyor
Uzun saçlarından tutuştu yıllar
yıllar yanıyor

yanıyor da yanıyor...

*

Oku

Yaz

Boz

Bağır

Çağır!

Bütün kuvvetinle nefes al...

KaFanda, kalbinde

etinde

iskeletinde ihtilal...

İhtilal;

gündüz-gece

Gece ormanda çam dalları yakarak,

bembeyaz

yusuvarlak aya bakarak,

hep bir ağızdan şarkılar söyleniyor..

Ve bu anda

kuvvetli dinç

bir ağırdan gelen deli bir sevinç

sıçrar atlar köpüklenir çatlar

kafanda...

*

Haaayydaa,

beyaz orduları dumanlı ufuklar gibi önüne katan

bir kızıl süvarisin,

bir kızıl süvariylim,

bir kızıl süvariyiz,

bir kızıl, , , ,

Geçti üç yıl

Ey benim 19 yaşıım,

Ormanda çam dalları yaktığımız

hep bir ağızdan şarkılar söyleyerek aya baktığımız

gecelerin üstünden.....

Ben yine söylüyorum aynı şarkıları

Döndürmedi rüzgar beni havada yaprağa,

ben kattım önüme rüzgarı...

Ve sen ki en yıkılmazları yıkabilirsin,

gözüme bakabilir

elimi sıkabilirsin...

Ve sen ki...

Sen,

BENİM İLK ÇOCUĞUM, İLK HOCAM, İLK YOLDAŞIM

19 YAŞIM

23 Sentlik Asker

23 Sentlik asker

Mister Dalles,

sizden saklamak olmaz,

hayat pahalı biraz bizim memlekette.

Mesela iki yüz gram et alabilirsiniz,

koyun eti,

Ankara'da 23 sente,

yahut iki kilo kuru soğan,

yahut bir kilodan biraz fazla mercimek,

elli santim kefen bezi yahut,

yahut da bir aylığına

yirmi yaşlarında bir tane insan.

erkek,

ağı burnu, eli ayağı yerinde,

üniforması, otomatiği üzerinde,
yani öldürmeğe, öldürülmeğe hazır,
belki tavşan gibi korkak,
belki toprak gibi akıllı
belki gençlik gibi cesur,
belki su gibi kurnaz
(her kaba uymak meselesi) ,
belki ömründe ilk defa denizi görecek,
belki ava meraklı, belki sevdalıdır.
Yahut da aynı hesapla Mister Dalles
(tanesi 23 sentten yani)
satarlar size bu askerlerin otuz beşini birden
İstanbul'da bir tek odanın aylık kirasına,
seksen beş onda altısını yahut
bir çift iskarpın parasına.
Yalnız bir mesele var Mister Dalles,
herhalde bunu sizden gizlediler:
Size tanesini 23 sente sattıkları asker
mevcuttu üniformanızı giymeden önce de,
mevcuttu otomatiksiz filan,
mevcuttu sadece insan olarak
mevcuttu, tuhafınıza gidecek,
mevcuttu hem de çoktan mı çoktan,
daha sizin devletinizin adı bile konmadan.
Mevcuttu, işiyle gücüyle uğraşıyordu,
mesela, Mister Dalles,
yeller eserken yerinde sizin New-York'un,
kurşun kubbeler kurdu o
gökkubbe gibi yüksek,
haşmetli, derin.
Elinde Bursa bahçeleri gibi nakışlandı ipek.
Halı dokur gibi yonttu mermeri,
ve nehirlerin bir kıyısından öbür kıyısına
ebemkuşağı gibi attı kırk gözlü köprüleri.
Dahası var Mister Dalles,
sizin dilde anlamı pek de belli değilken henüz,
zulüm gibi,
hürriyet gibi,
kardeşlik gibi sözlerin,
dövüştü zulme karşı o,
ve istiklal ve hürriyet uğruna
ve milletleri kardeş sofrasına davet ederek,
ve yarin yanağından gayrı her yerde,
her şeyde,
hep beraber,
diyebilmek için,
yürüdü peşince Bedreddin'in
O, tornacı Hasan, köylü Mehmet, öğretmen Ali'dir.
kaya gibi yumruğunun son ustalığı:
922 yılı 9 eylülüdür.
Dedim ya Mister Dalles, ,
Herhalde bütün bunları sizden gizlediler.
ucuzdur vardır illeti.
Hani şaşmayın,
yarın çok pahalıya mal olursa size,
bu 23 sentlik asker,
yani benim fakir, cesur, çalışkan, milletim,
her millet gibi büyük Türk milleti.
(1953)

31 Mayıs 1962

Yoruldun ağırlığımı taşımaktan
ellerimden yoruldun
gözlerimden gölgemden
sözlerim yangınlardı
kuyulardı sözlerim
bir gün gelecek ansızın gelecek bir gün
ayak izlerimin ağırlığını duyacaksın içinde
uzaklaşan ayak izlerimin
ve hepsinden dayanılmazı bu ağırlık olacak.

Açların Gözbebekleri

Değil birkaç
değil beş on
otuz milyon
aç
bizim!

Onlar
bizim!
Biz
onların!
Dalgalar
denizin!
Deniz
dalgaların!

Değil birkaç
değil beş on
30.000.000
30.000.000!
Açlar dizilmiş açlar!
Ne erkek, ne kadın, ne oğlan, ne kız
sıska cılız
eğri büğrü dallarıyla
eğri büğrü ağaçlar!
Ne erkek, ne kadın, ne oğlan, ne kız
açlar dizilmiş açlar!

Bunlar!
Yürüyen parçaları
o kurak
toprakların!

Kimi
kemik
dizlerine vurarak
yuvarlak
bir karın
taşıyor!

Kimi
deri... deri!
Yalnız
yaşıyor
gözleri!
Uzaktan
simsiyah sivriliği
nokta nokta uzayıp damara batan
kocaman balı bir nalın çivisi gibi

deli gözbebekleri,
gözbebekleri!
Hele bunlar
hele bunlarda öyle bir ağrı var ki,
bunlar
öyle bakarlar ki!...
Ağrımız büyük!
büyük!
büyük!
Fakat
artık imanımıza inemez tokat!
Demirleşti bağrımız,
çünkü ağrımız
30.000.000
deli gözbebekleri!
Gözbebekleri!
Ey
beni
ağzı açık
dinleyen adam!
Belki arkamdan bana
bu kalbini
haykırana
“kaçık”
diyen adam!
Sen de eğer
ötekiler
gibi kazsan,
bir mana
koyamazsan
sözlerime
bak bari gözlerime;
bunlar:
Deli gözbebekleri!
Gözbebekleri!

Açlık Ordusu Yürüyor...

Açlık ordusu yürüyor
yürüyor ekmeğe doymak için
ete doymak için
kitaba doymak için
hürriyete doymak için.

Yürüyor köprüler geçerek kıldan ince kılıçtan keskin
yürüyor demir kapıları yırtıp kale duvarlarını yıkarak
yürüyor ayakları kan içinde.

Açlık ordusu yürüyor
adımları gök gürültüsü
türkülerini ateşten
bayrağında umut
umutların umudu bayrağında.

Açlık ordusu yürüyor
şehirleri omuzlarında taşıyıp
daracık sokakları karanlık evleriyle şehirleri
fabrika bacalarını
paydostan sonralarının tükenmez yorgunluğunu taşıyarak.

Açlık ordusu yürüyor
ayını köyleri ardınca çekip götürüp

ve topraksızlıktan ölenleri bu koskoca toprakta.

Açlık ordusu yürüyor
yürüyor ekmeksizleri ekmeğe doyurmak için
hürriyetsizleri hürriyete doyurmak için açlık ordusu yürüyor
yürüyor ayakları kan içinde.

Ağa Camii

Ağa Camii;
Havsalam almıyordu bu hazin hali önce
Ah, ey zavallı cami, seni böyle görünce
Dertli bir çocuk gibi imanıma bağlandım;
Allahımın ismini daha çok candan andım.
Ne kadar yabancısın böyle sokaklarda sen!
Böyle sokaklarda ki, anası can verirken,
Işıklı kahvelerde kendi öz evladı var...
Böyle sokaklarda ki, çamurlu kaldırımlar,
En kirlenmiş bayrağın taşıyor gölgesini,
Üstünde orospular yükseltiyor sesini.
Burda bütün gözleri bir siyah el bağlıyor,
Yalnız senin göğsünde büyük ruhun ağlıyor.
Kendi elemim gibi anlıyorum ben bunu,
Anlıyorum bu yerde azap çeken ruhunu
Bu imansız muhitte öyle yalnızsın ki sen
Bir teselli bulurdun ruhumu görebilsen!
Ey bu caminin ruhu: Bize mucize göster
Mukaddes huzurunda el bağlamayan bu yer
Bir gün harap olmazsa Türkün kılıç kınıyla,
Baştan başa tutuşsun göklerin yangınıyla!'

Ağlamak Meselesi

Nasıl etmeli de ağlayabilmeli
farkına bile varmadan?
Nasıl etmeli de ağlayabilmeli
ayıpsız,
aşikare,
yağmur misali?

Neylersin alışkanlık
için kan ağlarken yüzün güler
dikilitaş gibi dinelirsin yine.
Yavrum, erişmek ne müşkülmüş meğer,
anneler gibi ağlamanın yitiliğine?

Alarga Gönül

Alarga gönül:
Demir al...
Kırmızı bir amiral
gibi kaptan köprüsüne çık...
Karşında deniz:
kaşı çatık
sana bakan
kocaman
mavi bir göz...

Alarga gönül,
palamarı çöz...
Amiral

demir al...

Gönül kaptan köprüsüne çık...
Çayır kokusu alan
bir tay gibi kokla açık denizleri...
Çevirmesin senin kafanı geri
geride kalanlara doğru giden
dümen suyunun köpüklü izleri...

Alarga gönül,
palamarı çöz...
Amiral
demir al...

Sür gemiyi dalgaların gözüne...
kulak asma Fikretin sözüne...
Çocuğun anan
olan:
denize inan...

Alarga gönül
daha alarga
daha alarga
daha
daha!

Alarga gönül
alarga...

Angina Pectoris

Yarısı burdaysa kalbimin
yarısı Çin'dedir, doktor.
Sarınehre doğru akan
ordunun içindedir.
Sonra, her şafak vakti, doktor,
her şafak vakti kalbim
Yunanistan'da kurşuna diziliyor.
Sonra, bizim burada mahkumlar uykuya varıp
revirden el ayak çekilince
kalbim Çamlıca'da bir harap konaktadır
her gece,
doktor.
Sonra, şu on yıldan bu yana
benim, fakir milletime ikram edebildiğim
bir tek elmam var elimde, doktor,
bir kırmızı elma:
kalbim...
Ne arteryo skleroz, ne nikotin, ne hapis,
işte bu yüzden, doktorcuğum, bu yüzden bende
bu angina pectoris...
Bakıyorum geceye demirlerden
ve iman tahtamın üstündeki korkunç baskıya rağmen
kalbim en uzak yıldızla birlikte çarpıyor.

Anlayamadılar

Biz ince bel, ela göz, sütun bacak için sevmedik güzelim
Gümbür gümbür bir yürek diledik kavgamızda...
Ateşin yanında barut, barutun yanında ateş olsun diye! ..
Rakı sofralarında söylenip, acı tütün çiğnercesine sevdik
ANLAYAMADILAR...

Arhaveli İsmail'in Hikayesi

Ateşi ve ihaneti gördük.

Düşman ordusu yine başladı yürümeğe.
Akhisar, Karacabey,
Bursa ve Bursa'nın doğusunda Aksu,
çarptırarak çekildik...
920'nin
29 Ağustos'u:
Uşak düştü.
Yaralı
ve dehşetli kızgın
fakat toprağımızdan emin,
Dumlupınar sırtlarındayız.
Nazilli düştü.

Ateşi ve ihaneti gördük.
Dayandık
dayanmaktayız.

1920 Şubat, Nisan, Mayıs,
Bolu, Düzce, Geyve, Adapazarı:
İçimizde Hilâfet Ordusu,
Anzavur isyanları.
Ve aynı sıradan,
3 Ekim Konya.
Sabah.
500 asker kaçağı ve yeşil bayrağıyla Delibaş
girdi şehre.
Alaeddin tepesinde üç gün üç gece hüküm sürdüler.
Ve Manavgat istikametlerinde kaçıp
ölümlerine giderken
terkilerinde kesilmiş kafalar götürdüler.

Ve 29 Aralık Kütahya:
4 top
ve 1800 atlı bir ihanet
yani Çerkez Ethem,
bir gece vakti
kilim ve halı yüklü katırları,
koyun ve sığır sürülerini önüne katıp
düşmana geçti.
Yürekleri karanlık,
kemerleri ve kamçıları gümüşlüydü,
atları ve kendileri semizdiler...

Ateşi ve ihaneti gördük.
Ruhumuz fırtınalı, etimiz mütehammil.
Sevgisiz ve ihtirassız çıplak devler değil,
inanılmaz zaafı, korkunç kuvvetleriyle,
silâhları ve beygirleriyle insanları dayanan.
Beygirler çirkindiler,
bakımsızdılar,
hasta bir fundalıktan yüksek değillerdi.
Fakat bozkırda kışneyip köpürmeden
sabırlı ve doludizgin koşmasını biliyorlardı.
İnsanlar uzun asker kaputluydu,
yalnayaktı insanlar.
İnsanların başında kalpak,
yüreklerinde keder,
yüreklerinde müthiş bir ümit vardı.

İnsanlar devrilmişti, kedersiz ve ümitsizdiler.
İnsanlar, etlerinde kurşun yaralarıyla
köy odalarında unutulmuşlardı.
Ve orda sargı,
deri
ve asker postalları halinde
yan yana, sırtüstü yatıyorlardı.
Koparılmış gibiydi parmakları saplandığı yerden
eğrilip bükülmüştü
ve avuçlarında toprak ve kan vardı.

Ve asker kaçakları,
korkuları, mavzerleri, çıplak, ölü ayaklarıyla
karanlıkta köylerin içinden geçiyorlardı.
Acıkmışlardı,
merhametsizdiler,
bedbahtlardı.
Şosenin ıssız beyazlığına inip
nal sesleri ve yıldızlarla gelen atlıyı çeviriyor
ve Bolu dağında ekmek bulamadıkları için
deviriyorlardı uçurumlara:
şayak, cıgara kâadı, tuz ve sabun yüklü yaylıları.

Ve çok uzak,
çok uzaklardaki İstanbul limanında,
gecenin bu geç vakitlerinde,
kaçak silâh ve asker ceketi yükleyen laz takaları:
hürriyet ve ümit,
su ve rüzgârdılar.
Onlar, suda ve rüzgârda ilk deniz yolculuğundan beri vardılar.
Tekneleri kestane ağacındandı,
üç tondan on tona kadardılar
ve lâkin yelkenlerinin altında
findık ve tütün getirip
şeker ve zeytinyağı götürürlerdi.
Şimdi, büyük sırlarını götürüyorlardı.
Şimdi, denizde bir insan sesinin
ve demirli şileplerin kederlerini
ve Kabataş açıklarında sallanan
saman kayıklarının fenerlerini
peşlerinde bırakıp
ve karanlık suda Amerikan taretlerinin önünden akıp
küçük,
kurnaz
ve mağrur
gidiyorlardı Karadeniz'e.
Dümende ve başaltlarında insanları vardı ki
bunlar
uzun eğri burunlu
ve konuşmayı şehvetle seven insanlardı ki
sırtı lâcivert hamsilerin ve mısır ekmeğinin
zaferi için
hiç kimseden hiçbir şey beklemeksizin
bir şarkı söyler gibi ölebilirdiler...

Karanlıkta kurşunî derisi kırmızıya boyanan
baltabaş gemi
İngiliz torpitosudur.
Ve dalgaların üstünde sallanarak
alev alev
yanan:
Şaban Reisin beş tonluk takası.

Kerempe Fenerinin yirmi mil açığında,
gecenin karanlığında,
dalgalar minare boyundaydılar
ve başları bembeyaz parçalanıp dağılıyordu.
Rüzgar:
yıldız - poyraz.
Esirlerini bordasına alıp
kayboldu İngiliz torpitosu.
Şaban Reisin teknesi
ateşten direğiyle gömüldü suya.

Arheveli İsmail
bu ölen teknedendi.
Ve şimdi
Kerempe Fenerinin açığında,
batan teknenin kayığında
emanetiyle tek başınadır,
fakat yalnız değil:
rüzgârın,
bulutların
ve dalgaların kalabalığı,
İsmail'in etrafında hep bir ağızdan konuşuyordu.

Arheveli İsmail
kendi kendine sordu:
«Emanetimizle varabilecek miyiz? »
Kendine cevap verdi:
«Varmamış olmaz.»

Gece, Tophane rıhtımında
Kamacı ustası Bekir Usta ona:
«Evlâdım İsmail, » dedi,
«hiç kimseye değil, » dedi,
«bu, sana emanettir.»

Ve Kerempe Fenerinde
düşman projektörü dolaşınca takanın yelkenlerinde,
İsmail, reisinden izin isteyip,
«Şaban Reis, » deyip,
«emaneti yerine götürmeliyiz, » deyip
atladı takanın patalyasına,
açıldı.

«Allah büyük
ama kayık küçük» demiş Yahudi.
İsmail bodoslamadan bir saġnak yedi,
bir saġnak daha,
peşinden üç-kardeşler.
Ve denizi bıçak atmak kadar iyi bilmeseydi eğer
alabora olacaktı.

Rüzgâr tam kerte yıldıza dönüyor.
Ta karşıda bir kırmızı damla ışık görünüyor:
Sivastopol'a giden bir geminin
sancak feneri.

Elleri kanayarak
çekiyor İsmail kürekleri.
İsmail rahattır.
Kavgadan
ve emanetinden başka her şeyin haricinde,
İsmail unsurunun içinde.
Emanet:

bir ağır makinalı tüfektir.
Ve İsmail'in gözü tutmazsa liman reislerini
ta Ankara'ya kadar gidip
onu kendi eliyle teslim edecektir.

Rüzgâr bocalıyor.
Belki karayel gösterecek.
En azdan on beş mil uzaktır en yakın sahil.
Fakat İsmail
ellerine güvenir.
O eller ekmeği, küreklerin sapını, dümenin yekesini
ve Kemeraltı'nda Fotika'nın memesini
aynı emniyetle tutarlar.

Rüzgâr karayel göstermedi.
Yüz kerte birden atlayıp rüzgâr
bir anda bütün ipleri bıçakla kesilmiş gibi
düştü.

İsmail beklemiyordu bunu.
Dalgalar bir müddet daha
yuvarlandılar teknenin altında
sonra deniz dümdüz
ve simsiyah
durdu.
İsmail şaşırıp bıraktı kürekleri.
Ne korkunçtur düşmek kavganın haricine.
Bir ürperme geldi İsmail'in içine.
Ve bir balık gibi ürkererek,
bir sandal
bir çift kürek
ve durgun
ölü bir deniz şeklinde gördü yalnızlığı.
Ve birdenbire
öyle kahrolup duydu ki insansızlığı
yıldı elleri,
yüklandı küreklere,
kırıldı kürekler.

Sular tekneyi açığa sürüklüyor.
Artık hiçbir şey mümkün değil.
Kaldı ölü bir denizin ortasında
kanayan elleri ve emanetiyle İsmail.
İlkönce küfretti.
Sonra, «elham» okumak geldi içinden.
Sonra, güldü,
eğilip okşadı mübarek emaneti.
Sonra...
Sonra, malûm olmadı insanlara
Arhaveli İsmail'in âkıbeti...

Asya Afrika Yazarlarına...

Kardeşlerim
bakmayın sarı saçlı olduğuma
ben Asyalıyım
bakmayın mavi gözlü olduğuma
ben Afrikalıyım
ağaçlar kendi dibine gölge vermez benim orda
sizin ordakiler gibi tıpkı
benim orda arslanın ağzındadır ekmek
ejderler yatar başında çeşmelerin

ve ölünür benim orda ellisine basılmadan
sizin ordaki gibi tıpkı
bakmayın sarı saçlı olduğuma
ben Asyalıyım
bakmayın mavi gözlü olduğuma
ben Afrikalıyım
okuyup yazma bilmez yüzde sekseni benimkilerin
şiiirler gezer ağızdan ağıza türküleşerek
şiiirler bayraklaşabilir benim orda
sizin ordaki gibi
kardeşlerim
sıska öküzün yanına koşulup şiiirlerimiz
toprağı sürebilmeli
pirinç tarlalarında bataklığa girebilmeli
dizlerine kadar
bütün soruları sorabilmeli
bütün ışıkları derebilmeli
yol başlarında durabilmeli
kilometre taşları gibi şiiirlerimiz
yaklaşan düşmanı herkesten önce görebilmeli
cengelde tamtamlara vurabilmeli
ve yeryüzünde tek esir yurt tek esir insan
gökyüzünde atomlu tek bulut kalmayınca kadar
malı mülkü akıllı fikri canı neyi varsa verebilmeli
büyük hürriyete şiiirlerimiz

Aşı

1

tarla hazırdı
koyu esmer eti anadan doğma çırılçıplak
tarla hazırdı
şişkin ıslak dudaklarını açmıştı yarı yarıya
uzun sürmedi bekleyiş
sabah aydınlığında canlı küçük kurtlar gibi yukardan saçılıp aktı tohum
hazla ürperdi toprak
içine çekti akanı
açılıp kapanarak
açılıp kapanarak
sonra da mahmur
bir kat daha güzel
terli kabarık
gerindi
ben ölümden kuvvetliyim diyebilirdi
gebeydi artık

2

arılar fırladı güneşe doğru
en önde kızoğlankız yeni beyarı
nazlı bir vızıltıdır zar gibi ince şeffaf kanatları
beli koptu kopacak
altın tüylü süzme karnında da üç kızıl kuşak
yetiştirip önledi onu erkeklerin en güçlüsü
sonra yukarda boşlukta güneşin orda
dikenli incecik bacaklar karıştı birbirine
bir saniye sürdü aş
silkinip kurtuldu diş
düştü erkek
içinden kopan elleriyle toprağa

3

odalarının penceresi ormana açık
ağır yaz bulutlarının altında orman
bir yumurtalık gibi de nemli ılık
erkeğin yüzünde aşağıdan
kadının gözlerinden vuran ılık
ormanın üstüne yağmur boşandı ansızın
yeşil ela gözlerini yumdu kadın
yarı açık ağzında ıslak dişleri berrak duru
içinde taa yüreğinin kökünde sıcak sıcak duydu yağmuru

4

atan bir damar gibi akıyor nehir
acı yemişleri dikenli dallarıyla duruyor ağaç
duruyor kıraç yabani
güneşte bir şarkı gibi parladı balta
kesildi ağacın gövdesi orta yerinden
ihtiyardı esmerdi ıslaktı makta
kanayacaktı da âdeta
aşı bıçağıyla açıldı yarık
sokuldu ucu kalemin
bu kesik
bu yabani gövdede müjdesi vardı artık
dikensiz dalları
ince kabuklu tatlı yemişleri
geniş yapraklarıyla gelecek olan

Aşk Mönüsü

Sen sabahlar ve şafaklar kadar güzelsin
sen ülkemin yaz geceleri gibisin
saadetten haber getiren atlı kapını çaldığında
beni unutma
ah! saklı gülüm
sen hem zor hem güzelsin
şiiirlerimin ılıklığında açılmalısın
sana burada veriyorum hayata ayrılan buseyi
sen memleketim kadar güzelsin
ve güzel kal

Ayağa Kalkın Efendiler

Behey! kaburgalarında ateş bir yürek yerine
idare lambası yanan adam!
Behey armut satar gibi
san'atı okkayla satan san'atkar!
Ettiğin kâr
kalmayacak yanına!
soksan da kafanı dükkanına,
dükkanına yedi kat yerin dibine soksan;
yine ateşimiz seni
yağlı saçlarından tutuşturarak
bir türbe mumu gibi damla damla eritecek!
çek elini sanatın yakasından
çek!
Çekiniz!

Bıyıkları Pomatlı ahenginiz
süzüyor gözlerini hala
<> karşı!

Fakat bugün
ağzımızdaki ateş borularla
çalınıyor yeni sanatın marşı!
Yeter artık Yenici mi tıraşı,
yeter!
Ayağa kalkın efendiler...

Bahar Gülü

Akşamdı adı bahar mı gül mü güz mü ilk görüşte gülmeye başlamıştı biraz dalgın sesi titrek selam vermemiştim oysa belkide kırdım istemeyerek hızlı hızlı yürüyordu kaşını almış dudağını boyamıştı yüzü sonbahar hüznü güneşe benziyordu gülüşü birden bire geldi beklemiyordum keskin bir bıçak gibi saplandı aklıma hep böyle cana yakın mı bakar acaba? Akşamdı uzak bir deniz kenarında oturmuş efkar yakıyordum karanlık tutmuştu yolları kimbilir kimin k boynundaydı kolları gecelerdir kötümserdim sakallarımı uzatmış durup durup uzakları dinlemiştim belki de bir zehirli göz tarafından zehirlenmişim telofonu geldi aniden dilinde kelimeler şişeyler söylüyordu dilinde kelimeler silerek bilmeyerek şişeyler söylüyordu gülerken yaz geçti kış geçti benden bir bahar geçti ben bahardan geçmedim Akşamdı Uyanıktım yatağımda oturuyordum İstanbul mışıl mışıl uyuyordu.Şimdi ne yapıyordu ne yemiş ne içmişti nerede dans etmişti gözleri dolu muydu yoksa düşleri dolu muydu neyse neyse bunları düşünmek istemiyordum kanıma girmişti bir kere sanki başı göğsümde eli elimdeydi yaşamak sevmekten geçer diyerek belkide sevdim isteyerek Sabahtı O yoktu ben yıkılıp gitmiştim bir daha ne zaman nerede ne olacağımızı ikimizde bilmiyorduk.Belki yeni başlayacaktık belki hiç başlamayacaktık belki de başlayıp bitirmiştik Belkide Belki de...

Bahri Hazer...

Ufuklardan ufuklara
ordu ordu köpüklü mor dalgalar koşuyordu;
Hazer rüzgârların dilini konuşuyor balam,
konuşup coşuyordu!
Kim demiş "çört vazmi!"
Hazer ölü bir göle benzer!
Uçsuz bucaksız başı boş tuzlu bir sudur Hazer!
Hazerde dost gezer, e.....y!..
düşman gezer!

Dalga bir dağdır
kayık bir geyik!
Dalga bir kuyu
kayık bir kova!
Çıkıyor kayık
iniyor kayık,
devrilen
bir atın
sırtından inip,
şahlanan
bir ata
biniyor kayık!

Ve Türkmen kayıkçı
dümenin yanına bağdaş kurup oturmuş.
Başında kocaman kara bir papak;
bu papak değil:
tüylü bir koyunu karnından yarıp
geçirmiş başına!
Koyunun tüyleri düşmüş kaşına!

Çıkıyor kayık
iniyor kayık

Ve kayıkçı
"Türkmenistanlı bir Buda heykeli" gibi
dümenin yanına bağdaş kurup oturmuş,

fakat, sanma ki Hazerin karşısında elpençe divan durmuş!
O da bir Buda heykelinin
taştan sükûnu gibi kendinden emin
dümenin yanına bağdaş kurup oturmuş.

Bakmıyor
kayığa
sarılan
sulara!

Bakmıyor
çatlayıp
yarılan
sulara!

Çıkıyor kayık
iniyor kayık,
devrilen
bir atın
sırtından inip
şahlanan
bir ata
biniyor kayık!

- Yaman esiyor be karayel yaman!
Sakın özünü Hazerin hilesinden aman!
Aman oyun oynamasın sana rüzgâr!

- Aldırma anam ne çıkar?
Ne çıkar
kudurtsun
karayel
suları,

Hazerde doğanın
Hazerdir mezarı!

Çıkıyor kayık
iniyor kayık
çıkıyor ka...
iniyor ka...
Çık...
in...
çık...

Bayramoğlu

Mahpusanedeyim.
Mahpusanede kalbimin
kanayan çıplak ayakları
ne zaman çok uzun bulsa yolunu,
hatırlarım bilmem neden
Azeri yoldaşım Bayram Oğlunu:

Baki.

Gece saat iki
sularında ..

Karışehrin kara damlarında yatanlar
görüyor kanlı renklerin nescini uykularında ..
Yıldızların altında kara nefit burguları
hışırıyor servilikler gibi derinden
yüreğinden.

Bakıyor uykulu sarı gözler
kara topraktaki yağlı nefit birikintilerinden.
Gök kara,
yıldızlar sarı.

Tek katlı,
düz damlı dört köşe tas dükkanların
kapalı kara kapıları.
Karaşehrin kara damlarında yatanlar
görüyor kanlı renklerin nescini uykularında.
Baki.

Gece saat iki
sularında
Taşlarda yuvarlanan
nal ve tekerlek sesleri.
Seslerde seslenen sesler ..
İşte bir fayton geçiyor
geçmede
geçti:

son evlerin yakınından
uzağından
ırağından..
Kara bir lanettir ki bu,
kopmuş geliyor gecenin dudağından...
Bu faytonun fenerinde dehşeti var:
hançerle oyulmuş
kor
ve derin
gözlerin..
Taşlarda yuvarlanan
nal ve tekerlek sesleri
Gittikçe uzaklaşan,
gittikçe alçalan sesler...

Ortada demiryolu,
sağ yanda Karaşehir;
solda fabrikaların
duvarları yükselir.

Karşıdan fayton gelir.
içinde Bayram Oğlu.
Bağlanmış kolu
Bayram Oğlunun..
Karşıdan fayton gelir
içinde
Bayram Oğlu.

Jandarma sağı,
Jandarma solu
Bayram Oğlunun...

Kolunu bağlamışlar
kanadı kırık değil ..
Gözünde toplanan
hıçkırık değil...
Gözleri ışık dolu
Bayram Oğlunun.

Karşıdan fayton gelir,
içinde
Bayram Oğlu.

Ölümdür yolu
Bayram Oğlunun
Bayram
Oğlunun..."

KALBİMİ BUNALTAN BU DÖRT DUVAR MI?
ÖLÜMDEN ÖTEYE KÖY VAR MI???

Belki Ben

Belki ben
o günden

çok daha evvel,
köprü başında sallanarak
bir sabah vakti gölgemi asfalta salacağım.
Belki ben
o günden
çok daha sonra ,
matruş çenemde ak bir sakalın izi
sağ kalacağım...
Ve ben
o günden
çok daha sonra:
sağ kalırsam eğer,
şehrin meydan kenarlarında yaslanıp
duvarlara
son kavgadan benim gibi sağ kalan
ihtiyarlara,
bayram akşamlarında keman
çalacağım...
Etrafta mükemmel bir gecenin
ışıklı kaldırımları
Ve yeni şarkılar söyleyen
yeni insanların
adımları...

Benerci Kendini Niçin Öldürdü ?

BİRİNCİ KISIM

BİRİNCİ BAP

BİR GENÇ ADAMA... HAKİM HERAKLİT'E... YILDIZLARA VE AŞKA DAİRDİR...

I

Şehir
uzakta.
Genç adam
ayakta.
Akıyor şehirden geçen nehir
genç adamın ayakları dibinden.
Genç adam
piposunu çıkarıyor cebinden
aranıyor kibriti.
Bakıyor akar suya
düşünüyor Heraklit'i,
düşünüyor büyük hakim Heraklit'i genç adam...
Kim bilir belki böyle bir akşam,
böyle bir akşam,
Heraklit alnını
yeşil gözlü zeytinliklerde akan
suya eğdi
ve dedi:
«- Her şey değişip akmada,
bu hâl beni hayran bırakmada..»
Heraklit, Heraklit; ne akıştır bu!..
ne akıştır ki bu, dalgalarında
dağlıdır alnı en mukaddes putun
kızgın demir damgasıyla sukutun.
Gebedir her sukut bir yükselişe.
Ne mümkün karşı koymak
bu köpürmüş gelişe..

Heraklit, Heraklit!
akar suya kabil mi vurmak kilit?

Şehir
uzakta.
Genç adam
ayakta.
Akıyor şehirden geçen nehir
genç adamın ayakları dibinden.
Genç adam
kibritini çıkıyor cebinden
yakıyor piposunu.

II

Dikine mustatil bir apartımının
en üst katında
dört köşe bir oda.

Perdesiz pencereler.
Pencerelerin dışında yıldızlı geceler.
Genç adam

alnını dayamış cama.
Ben, romanın muharriri
diyorum ki genç adama:

- Delikanlım!
İyi bak yıldızlara,
onları belki bir daha göremezsin.

Belki bir daha
yıldızların ışığında
kollarını ufuklar gibi açıp geremezsin..

Delikanlım!.
Senin kafanın içi
yıldızlı karanlıklar
kadar
güzel, korkunç, kudretli ve iyidir.
Yıldızlar ve senin kafan
kâinatın en mükemmel şeyidir.

Delikanlım!.
Sen ki, ya bir köşe başında
kan sızarak kaşından
gebereceksin,
ya da bir darağacında can vereceksin.
İyi bak yıldızlara
onları göremezsin belki bir daha...

Delikanlım!.
Belki beni anladın,
belki anlamadın.

Kesiyorum sözümü.

İşte kapı açıldı
geldi beklenen kadın..

«- BEKLETTİM Mİ?»

«- ÇOK...

Ama zarar yok..»

Kadın
yakaladı genç adamı
elinden.

Genç adam
yakaladı kadını belinden.
Bir yumrukta kırdı camı.
Oturdular pencerenin içine.
Sarktı ayakları gecenin içine...

Işıklı bir deniz dibi gibi
başlarında, sağda, solda gece yanıyor.
Ayakları karanlık boşluklara sallanıyor..
Sallanıyor ayakları
sallanıyor ayakları...
..... DUDAKLARI
Sevmek mükemmel iş delikanlım.
Sev bakalım...
Mademki kafanda ışıklı bir gece var,
benden izin sana,
seeeeev
sevebildiğin kadar...

İKİNCİ BAP

**GENÇ ADAMIN, SEVGİLİNİN ŞAHISLARINA...
TİBET MABETLERİ VE AMERİKAN FİLİMLERİNE...
AYIN ON DÖRDÜNE... GENÇ ADAMIN ESRARENGİZ
MEŞGALESİNE... VE NİHAYET, MÜSEBBİBİ MEÇHUL
BİR İHANETE DAİRDİR.**

I

Mevzubahs gencin
ismi: BENERCİ.
Kendisi aslen Hintli olup
maskatı re'si DELHİ'dir..
Dostlarının nazarında tam
adam,
düşmanlarının indinde azgın bir delidir
ve Britanya polisinde künyesi şüphelidir..
Şekli şemailine gelince:
Ne PATAŞON gibi tombul bir cüce,
ne MASİST gibi bir dev,
ne de VİLLİ FRİÇ gibi bir babık oğlandır O,
iki gözlü, tek burunlu, basbaya insandır O...
Birinci babımızda,
Benerci'nin odasına gelen kadın
mühim bir rol oynayacak kitabımızda.
Kendileri bir İngiliz mis'idir.
Hem İngiliz mis'lerinin nefisidir...
İmdi,
be nefis
Mis
nerde, nasıl tanıdı Benerci'yi?.
diye sorarsam size, ben,
eminim ki, siz, cevaben:
«- Mermer
merdivenler..
Kapı.
Kapıda kıvrıcık saçlı
taştan
iki aslan.
Tibet.
Tibette mabet.
Mabedin içi...
Omuzlarından çıkan on altı kolu havada,
çıplak karnı iki kat,
bağdaş kurup oturmuş
mâbut
BUDA..
İnledi öküz derisinden mukaddes davul:

- Savul!

Savul!!.

Savuuuuul!!!.

Buda'ya kurban geliyor.

Sarı saçlı, mavi gözlü bir kadın

beyaz, kar gibi..

Kadının canına kıyacaklar gibi..

Açıldı kanlı bir ağız şeklinde karnı Buda'nın,

fişkirdi mukaddes alevler dışarıya.

Uzun külâhlı Moğol rahipleri

kaldırdılar havaya beyaz kadını.

Doyuracaktır Buda ateş dolu karnını.

Mavi gözlü dilber kurban gidiyor, kurban...

.....

- Dran!

Drrrran!.

Drrrrrrran!!!.

Atıldı üç el tabanca.

Yuvarlandı Moğol rahipleri birbiri ardınca.

Esmer bir delikanlı yaklaştı mavi gözlü dilbere!

- Kaçalım!

bir an kaybedecek zaman değil..

OTOMOBİL..

Son sür'at..

Saatta 110 kilometre..

İşte bu kurtarılan kadın,

birinci bapta odaya gelen kadındı.

Onu kurtaran genç:

BENERCİ..

Ve bu suretle İngiliz MİS

tanıdı Hintli genci..»

DIYEREK

hallededeceksiniz.

Romanımı daha başlamadan berbat edeceksiniz..

Gelin, etmeyin çocuklar..

Ne çıkar,

inanın bir sefer olsun NÂZİM'a

Amerikan filimlerinden fazla..

İlk tesadüf

tramvayda oldu.

İkincisi

lokantada.

Üçüncüde düğüm bağlandı nihayet

siyah podüsüet

bir çantada..

İngiliz kızı mahsus

çantasını yere düşürdü.

Hintli genç mahsus

düşen çantayı gördü:

kaldırarak

verdi kıza...

EEEEEEEE?

Sonra?

derseniz,

bakın, birinci babımıza...

II

Aydın on dördü.

Aydın on dördünü Paris'te aç gezen gördü,

dedi ki:

- Bu gece ay
dibi kalay
bir tencere gibi...

Aydın on dördü.
Aydın on dördünü Fatihli hırsız gördü,
dedi ki:

- Bu gece ay
gökte açık kalan
bir pencere gibi.

Atlasak içeriye,
aşırı sak, be imanım,
Meryem Ana'nın
gümüş takımlarını.

Aydın on dördü.
Aydın on dördünü İrlandalı bir polis gördü,
dedi ki:
- Benziyor ay
yıldızların yıldızlarını çalmak için
göğe çıkan bir hırsızın
fenerine...

Aydın on dördü.
Aydın on dördünü şair Salih Zeki gördü:
benzetti kendi eserine
beğendi...

Aydın on dördü.
Aydın on dördünü Londra'lı bir lord gördü,
dedi ki:
- Benziyor ay
haşmetpenahımın
dizbağı nişanına...

Kızardı ayın on dördü.
Kızaran ayın on dördünü bir parya gördü,
dedi ki:
- Benziyor ay
Ganj'in üstüne damlayıp yayılan
kardeş kanına.

Aydın on dördü.
Bu sefer bizzat
çekik gözleriyle ayın on dördü
KALKÜTA şehrine civar,
bir çay tarlası gördü.

Tarlanın dışında duvar.
İçinde bir ev.

Gece saat: 2...

Evin alt katındaki
oda.

Kapalı pencereler, asma bir lamba,
bir masa ortada.

Üç amele, iki köylü, bir muallim ve Benerci,
yani ceman yekûn:

yedi Kalküta delikanlısı, yedi inkılâp genci.....

Benerci söz söylüyor:

- Bize karşı
İntelicent servis
kendine mahsus...

- Sus.
Bir tıkırtı var.

Döndü başlar
kapıya.

- Karanlık...
Aralandı pencere.
Ay ışığı
parlıyan enli bir kılıç gibi keserek karanlığı
düştü yere.
- Ne var?
- Sınıssss!.
- Dışarda polis.
Lambaları sönmüş iki otomobil,
ve bir sürü motosiklet...
- Satıldık...
- Evet...

İki, B:
Fakat meçhul bir sebebe

binaen,
yoldaşlarının mevkuf bulunmasına rağmen,
Benerci tahliye edilmiştir.

İki, C:
Bence, yani romanın muharrirince
olduğu kadar,
Benerci için de bu tahliye keyfiyeti
siniri, ruhu, kemiği, eti
kemiren bir esrardır, iki gözüüm,
serapa esrar...

.....
.....
.....
....

Benerci, sana dört teklifim var:
Evvela,
Kalküta'dan İstanbul'a
çık yola.
Babıâli caddesinde matbaaya gel...
Geldin mi?
Âlâ...

Saniyen:
sinirini yen.
Karşımda dikilip durma, otur...
Salisen:
ayağını iki defa yere vur:
Kapı açılsın
Lebbeeeeeeeeyk! deyip
bize iki çay getirsin kahveci üstat.

Rabian:
anlat.
Şu müthiş müşkili birlikte halledelim
seninle...

- Anlatıyorum.
Dinle:

Ve Benerci, macerayı bana, kafiyesiz filân, yani nesren şöyle anlatmaya başladı:

Sarılmıştık. Yok edilmesi lâzım gelen bazı kâatlar vardı. Vakit kazanmak için, polisin üstüne ateş açtık. Brovniklerimizin şarjörlerini iki defa tazeledik. Birimiz kolundan, birimiz de başından yaralandı. Kurşunlarımız tükendi. Britanya polisi içeri girdi. Gırtlak gırtlığa kapıştık. Nihayet, kısıkvrak bağladılar bizi. Kamyonlara yüklediler. Müdüriyette, yedimiz birden, bir herifin karşısına dizildik.

Burada, Benerci yine coştı, işi kafiyeyle döktü:

Herifin
mavi gözleri çipil çipil
suratı çilliydi.

İntelicient'ten olduğu belliydi.
Geçti arkadaşların önünden.
Benim önümde durdu.
Yüzüme baktı.
İsmimi sordu.
Beni bıraktı...
Niçin bıraktılar beni?
Beni

niçin
bırak-
-tılar?

- Benerci, buna bir tek sebep var.
- Ne?
- Düşecekler peşine..

Drran

drrrn

drrran...

Tiki taka frev...

Edildi ilân

Umumî grev!!!..

Kalküta grevdedir.

Benerci evdedir,

sırtüstü yatıyor yatakta...

Geçiyor haykırışmalarla kapısının önünden
tek başlı, tek yürekli, milyon ayaklı Kalküta...

Onlar, hep beraber grevdedir...

O, yapayalnız evdedir.

Yapayalnız...

Tavan, kapı ve duvar...

Onu kavgaya çağırmadılar.

Günlerdir ki, onu gördükçe arkadaşları
çevriliyor başları...

Benerci yatakta

Kalküta ayakta.

Benerci görmeden görüyor yattığı yerden
yürüyen Kalküta'yı:

«Adım

Adım.

Adım - lar

adım - ları...

Kal - dırım

kal - dırım.

Kal - dırım - lar

kal - dırım - ları...

Cad - de...

Cad - deler...

Kalabalık...

Ka - la - ba - lık

itiyor

iki

yana

apar - tıman - ları...

Behey tram - vay!..

çiğneneceksin:

sağ a sola sap...

Geçit yok.

Rap

rapp

rapp!!!!

Ve...

Va...

Vey...

- Yol açın kamyonlara

amele çocukları

babalarını geçiyor..»

Haykırarak

Benerci fırladı yaktan.

Şimdi sokaktan

tek bir insan sesi yükseliyordu...

Benerci koştu pencereye:

Aşada sokak

kalabalık.

Yukarda masmavi bir hava

Aşada bir kamyonun üstünden

kalabalığa

Söz söylüyor en yakın arkadaşı SOMADEVA:*

«- Arkadaşlar!

Aylardır ki anamız avradımız
uzun aç dişleriyle dişlediler
kendi memelerini.

Arkadaşlar...

Çıplak aç karnını kurşunlara vermek,
kıvrınarak gebermek...

.... Tek

..... Vaar?

Hayır!.

Ar lar

(*) SOMADEVA, Benerci'nin en yakın arkadaşı olup, uzun bir müddetten beri Kalküta'da bulunmuyordu. Binaenaleyh, böyle bir zamanda onun sesini duyup kendisini görmek, elbette ki, Benerci'yi sevinçli bir hayrete düşürecektir. N.H.

Önümüzde onlar

kalın enselerini kırıp
boynuzlarını saplayınca toprağa...
..... ağa....

Biz....

..... mizi!.

Patiska bir gömlek

gibi yırtarak
etimizi

kanlı kemiklerimizle

..... çağız . ! ! . .

O zaman gülleri koklıyacağız.

O zaman

tabiat

güzel bir ağız
gibi karşımızda gülümsiyecek...»

Benerci artık kendini tutamadı. Pencereden üç defa: S O M A D E V A.. S O M A D E V A.. S O M A D E V A.. diye haykırdı. Bu haykırış o kadar kuvvetli idi ki, S O M A D E V A sustu. Birdenbire esen rüzgârla bulutları dağılan bir yaz sağanağı gibi sokaktaki kalabalığın uğultusu kesildi. İnsanlar, başlarını enselerinin üstüne yatırarak, dikine mustatil apartımanın yedinci katındaki perdesiz pencereye baktılar. Ve orada, camın arkasında, Benerci'nin sarı yüzünü gördüler.

S O M A D E V A, Benerci'yi tanıdı. Kolları ona doğru uzanır gibi oldu. Bu hareketi, yalnız yukardan Benerci ve kendi içinin içinden S O M A D E V A gördü. Başka hiçbir göz, uzanmak, kucaklamak isteyen kolların hasretini göremedi.

Yukardan, yine Benerci, üç defa bağırdı:

- S O M A D E V A.. S O M A D E V A.. S O M A D E V A...

Aşada S O M A D E V A, kamyonun etrafına toplananlara:

- Bana bir taş veriniz, dedi.

Taşı verdiler. Ve en eski günlerin en yakın arkadaşı:

- Bu adam nefsinin kurtarmak için yoldaşlarını satmıştır. Benerci müstevlilerin casusu olmuştur. En yakınlarının kellesini satmasaydı, bunu yapmasaydı, onun kahrolası başını omuzlarının üstünde bırakmazlardı, dedi. Ve sağ kolunun bütün kuvvetiyle, yedinci kattaki perdesiz pencereden bakan sapsarı insanın yüzüne, taşı attı...

SOMADEVA'nın taşı, BENERCİ'nin alnına geldi. Benerci dimdik durdu. İki kaşının arasından sızan kan, çenesinden göğsüne aktı...

Ve Benerci'nin başı benim, ben Nâzım Hikmet'in dizlerine düşünceye kadar, en büyük, en iyi, en sevgili, kahreden ve yaratan KALKÜTA, onu taşıdı.

Baygın çocuğumu, yatağına yatırdım. Camları parçalanmış, pervazları kanlı pencereye çıktım. Arasına arkasına dönüp bakarak uzaklaşan kalabalığın peşinden şu suretle feryada başladım:

Benerci benim oğlum...

Ben onun yüzünü

görebilmek için

kaç kerre gecemi gündüzümü

on birlik tütüne satarak

dumandan bir adam gibi dikilip durmuşum...

Benerci benim oğlum,

ben onu

uykusuz gecelerin
ellerine doğurmuşum...

Benerci sizi satmadı.
Benerci günlerdir yemek yemiyor,
gecelerdir yatmadı.
O yatmıyor, ben yatabilir miyim?
Benerci sizi satmadı,
sizi ben satabilir miyim?
Benerci benim oğlum.
Onu ben
kellemden, etimden, iskeletimden
sizin için doğurdum...

Dostlar!
İçinizden bir çıban gibi şüphenizi yolunuz.
Benerci sizin oğlunuz,
benim oğlum...

Fakat, kalabalık, benim sesimi bile işitmeden ilerledi, kayboldu. O zaman, hâlâ baygın yatan çocuğuma döndüm, dedim ki:

Dostlar dinlemedi beni Benerci.
Benerci oğlum, küçücüğüm, büyüğüm,
başında dolaşan bu mel'un düğüm
çözülene kadar...
bizim ah! demeğe hakkımız yok,
Onların taşlamağa hakkı var...

IV

KALKÜTA'DA BİR POLİS KARAKOLUNUN YÜKSEK DUVARLARININ DİBİ

Gök gürler. Vakit akşam üzeri. Üç polis karakolun duvarları dibinde buluşur.

BİRİNCİ POLİS - Nereye gitmiştin?
İKİNCİ POLİS - Domuz boğazlamaya...
ÜÇÜNCÜ POLİS - Sen nerdeydin?
BİRİNCİ POLİS - Köprü'nün üstünde
bir Hintli karı gördüm demin.
Kucağında kertenkele suratlı bir çocuk vardı.
Çocuk beni görünce başladı ağlamaya
ağlamaya
ağlamaya...

Karıya:
- Sustur şu piçi,
Britanya polisine selam versin,
dedim.
Selam vermezse, kuyruksuz bir fare gibi
gebersin
dedim.

Ne sustu, ne selam verdi kara kurbağa yavrusu.
Akıyordu su...
Akar suya fırlattım bu zırlayan şeytan piçini.
Anası yüzüme bakıp
kara bir uçurum gibi çekti içini.
Dokundu rikkatime
bu iç çekiş.
Madraslı bir ihtiyar:
«Azabı azapla tedavi edin...»
demiş.
Getirdim karakola kocakarıyı.
Sarı sırtından kızıl kan sızdırıp
çekeceğim içinden ağrıyı...

İKİNCİ POLİS - Sana bu işte yardım için
kocakarıyı eski bir halı gibi
ayaklarına sereceğim.

BİRİNCİ POLİS - Lütufkârsın...

ÜÇÜNCÜ POLİS - Ben de sana:
Bengale ormanlarında avlanmış bir filin
koparılmış erkekliğinden
bir kamçı vereceğim...

BİRİNCİ POLİS - Başka bir şey istemez...
Malumdur bana azabı ısıdırıp,
ezberimdedir teknil
kitabı ısıtırıp.

Meselâ:

Uykulara kâbus gibi çökebilirim,
tırnak sökebilirim,
kulakların içine kurşun dökebilirim.
Ellerin derisini eldiven gibi soymak,
koltuk altına kaynar sudan yeni çıkmış
hindi yumurtası koymak,
sirke damlatarak gözleri oymak,
domuz topu ıtlak olunan usûl,
velhasıl daha bin bir usûlle gayeye vusûl
mümkündür bence...

Bakınız, bende ne var?

3. VE 2. POLİS - Göster bize
göster bize!!

BİRİNCİ POLİS - Grevde yakalanan
Hintlilerden birinin
taze kesilmiş başparmağı...

Kesildikten sonra yarım santim uzadı tırnağı...

3. VE 2. POLİS - Haydi içeri gidelim,
uzayan tırnağı seyredelim...

Polisler karakoldan içeri girerler. Bir müddet sahne boş kalır. Benerci gelir.
Yağmur yağmaya başlar... Benerci, belini karakolun duvarına dayayarak çömelir.
Karakolun duvarından insan çığlıkları gelmektedir. Ve yağmurun içinden uzun bir şehrin uğultusu
işitilmektedir.
Karakolun duvarından gelen insan çığlıkları: Kalküta grevcilerine aittir.
Yağmurun içinden uğultusu işitilen şehir: Kalküta'dır.
Yağmur... Alaca karanlık... Akşam suları...
Kalküta grevi mağlûp olmuştur.
Somadeva yakalanmıştır. Ve Benerci'nin, duvarı dibine çömeldiği karakolda, Somadeva'nın omuzbaşları dilim
dilim yarılarak kanıyor.
Yağmur... Karanlık... Gece iyiden iyiye indi.
Benerci'nin saçları, omuzları, dizkapakları sıırıslıklam oldu. Arkadaşlarının attığı taşlarla alnında açılan yarayı
kapayan sargı ıslandı, yapıştı...
Arkadaşlar içerdedir.
Benerci yine dışarda...
Kara gömlekli bir İtalyan faşistinin bile, oğlumun çektiği azabı duymasını istemem...

BİRİNCİ KISMIN SONUNCU BABI

I

BENERCİ'DEN ALDIĞIM MEKTUPTUR

Benerci'den şöyle bir mektup aldım, aynen neşrediyorum:

"Sana verdikleri zaman
bu
mektubu
belki ben çoktan
nokta
son
demişimdir.

Bu sefer dostların taşını değil,
mendebur bir kurşunu kafamdan yemişimdir.

Nâzım,
biliyorum,
ölümün önünde rol kesip
Hamlet gibi budala,
Verter gibi komik olmamak lâzım.

Nâzım,
bilmiyorum, ne halteleyim?
Nasıl altedeleyim?
Şöyle bir poz alıp durmak
kendi kendini vurmak,
kıyak iş doğrusu!..

Bak,
kapı komşum uyandı,
muslukta akıyor su,
yüzünü yıkıyor...
İndi ıslık çalarak merdivenlerden
sokağa çıkıyor...

Ben...
Ne Hamlet, ne de Verter...!!!
Neyse, geç...
İşi anlatayım,
tırış yeter...

Sokak karanlıktı.
Senin, nefis
Mis

dediğin
birdenbire karşıma çıktı.
Dedi ki: «Aylardır peşindeyim»
dedi ki: «telâş içindeyim,
nerdesin?»
Daha birçok şeyler dedi korkuya, aşka dair.
Eklendi hatıralar hatıralara.
Sonra,
«Nereye gidiyorsun?» dedi, «eve geldik» dedi,
«içeri gir.»

Onun evine girdik.
Ev karanlık ve bomboştu.
Yatak odası, lamba yandı, konuştum:
- Bana bir bardak
dumanlı, kırmızı, sıcak
çay, dedim.

Çıktı dışarı.
Baktım karşıda çanta.
Hani taaa
onun yolda düşürdüğü
ben Benerci serseminin gördüğü
siyah podüşet çanta.

Açtım:
Kâatlar.
Okudum:
İntelicient servis raporları,
ve yeni bir tevkifat listesi var.
Benim ismim yok.

Anladım.
İçeri girdi o,
bardağı bıraktı.

Yüzüme, elime, çantaya baktı.
Bakıştık.

Tuttum omuzlarından.
Başını vurdum duvara
vurdum...

Duvarda kan.
Vurdum duvara...

Sonra...
Sokak...
Tramvay yolları
tramvay yolları,
sağları, solları
bomboş, uçsuz bucaksız tramvay yolları...
Nefes nefese koşarak
sonra teker teker
merdivenler.

Durdum.
Odam.
Dargın bir kaş gibi kımıldandı tokmağın sapı.
Açıldı kapı.
Oturdum.
Kalktım.
Odanın ortasında dolaştım biraz.
Sonra
baktım
duvarlara.
Dışarda şafak atmış,
duvarlar bembeyaz.
Baktım duvarlara.
Sonra
sağ elim art cebimden
brovniği çıkardı.
Ağzımda cıgara vardı.
Acı geldi tütün
tükürdüm.
Şarjörü sürdüm.
Kurşun
namlunun içindedir.
Kalbim
hudut haricindedir...
Şimdi benden sana son göz
son söz
son ses:
S.. O.. S!!.
S.. O.. S!!.
S.. O.. S!!.

II

KALKÜTA'YA GİDİP BENERCİ'Yİ
NE HALDE BULDUM?

Ya yattı karanlık sulara
yahut da yatıyor.
İmdat işareti var,
ışıklı bir umman gemisi batıyor...
dedim.
Gözleri kanlı bir kurt gibi mesafeleri yedim,
yetiştim Kalküta'ya...
Gökten bir kartal gibi alçalarak
girdim yedinci kattaki odaya.

O ne?
Benerci yazı yazıyor ıslık çalarak...
Dipdiri!
Teresin keyfi yerinde...
Ne mükemmel bir ıslık var
beni gören gözlerinde.
Gözlerinin içine güneş vuruyor.
Masada bir portakal duruyor,
soluyarak soyup yedim.
- Haydi be herif, anlat! dedim...

III

ÖLÜSÜNÜ BULACAĞIMI ZANNETTİĞİM HALDE
KARŞIMA YAZI YAZAR VE ISLIK ÇALAR BİR VAZİYETTE
ÇIKAN BENERCİ'NİN "ANLAT BE HERİF..." FERYADIM
ÜZERİNE BANA ANLATTIKLARI:

- En yakınlarım, en yakın dostum
taşladılar beni, taşladı.
Ve mavi gözlü kadın yoldaşlarımı satıp
başımı bana bağışladı...
Karardı içim
Karardı içim...
Kulaklarımda kazma sesleri.
İçimde ıslak
bir toprak
kazılmaya başladı.
Girdim yarı belime kadar
dumanlı sıcak karanlıklara...
- Sonra?
- Çok şükür ki, sonrası senin
kötü edebiyat yapmana yaramıyacak kadar sade,
alelade!..

Hani üstadın bir sözü var:
«BOŞ GECELERİNİ DEĞİL,
BOYDAN BOYA ÖMRÜNÜ VER İNKILÂBA...»
diyor.

Bu söz.
VİRGÜL
Kocaman, çıplak bir alından bakan iki göz.
VİRGÜL

Ve Ben işte sağım!..
Anladım ki şunu.....
Çıkardım namludan kurşunu,
onu dehşetli güzel günlere saklıyacağım...

Birinci Kısımın Sonu

İKİNCİ KISIM

BİRİNCİ BAP

BENERCİ TEKRAR ARKADAŞLARINA KAVUŞUR...
SOMADEVA YATAĞA DÜŞER...
ROY DRANAT'IN HAYAT FELSEFESİ...
YİRMİNCİ ASIR TARİHİNİN BAŞLANGICI
V. S... V. S...

Noktanoktanoktanokta noooook-ta
Basmıştır yine bağına Benerci'yi
o inanılmayacak kadar iyi
kahredip yaratan KALKÜTA.
Noktanoktanoktanokta Noooooook-ta

I

Bu yaz:

Sabahları - taze süt gibi beyaz,
öğle zamanları - erimiş bakır gibi aydınlık,
akşamları - Bombaylı kadınların esmer teninden ılık
ve geceleri - üzüm salkımları gibi yıldızlıyken hava

SOMADEVA
düştü yatağa.

Kan geliyor boğazından.

Dinleyin bunu Benerci'nin ağzından:

«- Gazete kâatlarıyla örtülmüş olan masada bir gaz lambası yanıyordu. Somadeva, duvarın dibindeki yer yatağındaydı. Boynu bembeyaz. Elmacık kemiklerinin derisi kırmızılaşmıştı. Tıraşı uzamış. Ve gözleri lüzumundan fazla aydınlık, lüzumundan fazla karanlıktı.

Yatak çarşafının ayak ucunda bir tahta kurusu yürüyor.

Gittim, tahta kurusunu aldım. Masadaki gazete kâadını kopardım, koyulaşmış siyah bir kan damlasına benzeyen hayvanı kâadın içinde ezdim.

Somadeva güldü:

- Benerci, beni seviyorsun, dedi.

Gözlerini yüzümde gezdirdi. Gözleri alnımda durdu:

- Benerci, seneler geçti. Benim attığım taşın izi silinmemiş. Bunun şimdi farkına vardım, dedi.

Yeni doğmuş bir çocuk gibi nefes aldı:

- Bugün iyiceyim, dedi.

Su istedi. Verdim.

- Karanlık, dedi.

Lambanın fitilini açtım.

Yine ona para getirmiştim.

- Bu parayı nineye verisin yine. Her gün besleyici yemekler pişirsin. Hem, üç öğün mutlaka yemelisin, dedim.

Cevap vermedi:

- Geçen hafta sana getirdiğim paradan hapisanedekilere göndermişsin, sonra iki gün kuru ekmek yemişsin, dedim.

İşitmemezliğe geldi.

- Sana yemeğin için verilen parayı başka yerlere harcamaya hakkın yok, dedim. Yemek yemen, iyi olman lâzım, dedim.

Bir şey söylemek istedi.

Söylemedi.

Düşünüyorum.

Bir kamyonun üstünden uçsuz bucaksız kalabalığa söz söyleyen Somadeva aklıma geliyor.

Yağmurlu bir akşam aklıma geliyor. Karakolun duvarına çömelmişim. İçerde Somadeva'nın omuz başları lime lime yarılarak kanıyor.

Somadeva'nın mahkemesi aklıma geliyor. Yumruklarını maznun parmaklığına vurarak haykırıyor.

Somadeva hapisaneden kaçıyor. Yine beraberiz. Britanya'ya karşı grevler, nümayişler, içtimalar...

Sıcak bir öğle zamanı aklıma geliyor. Uzun bir yol yürüyoruz. Terimi silmek için Somadeva'dan mendilini istiyorum. Dalgın, mendilini veriyor. Mendilde kan.

Gece boğazından kan boşanmış. Doktora gidiyoruz. Verem.

Metelik yok. Zaten hastaneye de yatırmak mümkün değil. Kaçak.

Somadeva'yı, ninenin evinde, duvarın dibindeki yer yatağına yatırdığım gün aklıma geliyor.

Düşünüyorum.

Kötü, berbat şeyler aklıma geliyor.

Sonra, mendillerine kan tüküren veremli genç kız romanları okuya okuya, bütün bu anlattıklarımı bayağı bulacak olan bazı okuyucular aklıma geliyor.

Gülüyorum.

Somadeva soruyor:

- Niye güldün?

- Hiç.. Hem artık ben gideceğim.

Somadeva soruyor:

- Haftaya geleceksin değil mi?

- Tabii.
- Odadan çıkarken Somadeva'nın sesini işitiyorum:
- Böyle duvar dibinde sırtüstü gebermek berbat şey be. Hiç olmazsa orada ölsem. Sen, söyle arkadaşlara... Gözlerim yaş içinde.
- Arkadaşlara söyle. Unutma, Benerci. Orada. Anlıyor musun?»

II

Sıcak.
Ufukta ısıldayarak
nehir akıyor.
Benerci kapalı bir kitap gibi.
ROY DRANAT toprağa bakıyor
Ve konuşuyor, yarı yoldan dönen
bizim eski ahbap gibi:
«- Benerci sen
yüksek dağların çayırırlarında biten
keskin kokulu
göz alan renkli bir otsun.
Fakat
devedikeninden
daha faydasız bir ot.
Benerci sen bir Don Kişot'sun,
kahraman
ve gülünç
bir Don Kişot.
Benerci bil ki
neticeler çıkarmak
öyle mümkün değil ki...
Hayat öyle karışık.
Geç efendim, bunları bırak.
Akşamüstü serinlikte teferrüce çık...
Ve Yahya Kemal beyi asrîleştir biraz,
yaz:
"Şöyle rahat bir kûşeye sığındık da biz
Dehrin bu hayı huyuna meclubu handeyiz..."
Gerisini at.
İşte felsefei hayat.»
Benerci güldü.
Ben bir şey demedim.
Eski bir kavga şarkısı mırıldanarak
bakıyorum ufukta akan suya.
Sıcak.
Yazdım bütün gece Benerci'yi,
şimdi bir yatsam uykuya.*

(*) Okuyucularıma, ismiyle ilk defa karşılaştıkları ROY DRANAT hakkında kısa bir malûmat vermeyi münasip buldum. Roy Dranat, Benerci'nin eski bir kavga arkadaşıydı. Fakat sonra, galiba korktu, galiba sabrı tükendi ve galiba ruhunu satıp rahatı bulmak fırsatını ele geçirdi. Kavgadan ayrıldı. Şimdi ROY DRANAT, İngiliz emperyalizminin emrinde, sakalsız, pelerinsiz ve kılıcsız, rahatını arayan zavallı, mustarip bir Faust'tur.

N.H.

III.

«Keşmirli Ebe kadın
anamın kasıklarından çekti beni.
Ve
kundakladı bir sinema biletiyle.
Biletim

üçüncü mevkiydi.
Anam
etekliğini giydi,
babam
mavi gömleğini,
yola düzüldük...
Gittiğimiz sinemanın
üç kapısı var:
Birincinin önünde:
otomobiller tepiniyor,
fraklı Britanya bankaları iniyor.
İkincinin önünde:
küçük dar
dükkânlarla
dar
tarlalar.
Üçüncü kapı bizim,
oradan
biz giriyoruz,
istihsal aletinden mahrum olanlar.
İçerde
the polismenler gösteriyor yerlerini
müşterilerin:
- Buyrun siz oturunuz!
Oturtuldular.
- Oturun!
Oturdular.
- Otur ulan kerata...
Oturduk.
Lambalar söndü.
Muzıka başladı, makina döndü.
Perdede
filmin ismi göründü:
(Yirminci Asrın Sergüzeştleri nâm
dram.)
Yirminci asır
dört kanatlı bir tayyareden
mendil salladı bize.
Yakasında kapitalizm
açıldı kabak çiçeği gibi.
O kadar çoğaldı
o kadar
uzadı ki bacalar
saçlarından asıldılar sıra sıra
kehkeşanlara.
Öyle duman çıktı, kurum yağdı ki
gökte Allah bile meleklerle
Amerikan markalı muşambalar giydirdi.
Şikagolu bir milyoner
öptü telsiz telefonla
Tokyolu sevgilisini.
Elektrikli salhanelerde
makinaların bir ağzından pastırma atıldılar,
öbür ağzından
boynuzlu inekler çıktı.
Bir coğrafya hocası dedi ki derste:
"Senegalli zencinin yegâne derdi
yüzünün siyah olmasıdır."
Bu haber bir velveleye köpürdü Paris'te,
müstemlekeler nezareti emir verdi,
pudra fabrikaları geçti seferberliğe.
Paris'te olan işler duyulunca Londra'dan
hemen içtima edip karar koydu Avam Kamarası:

"Kıçlarına kuyruk takmıyan Hintlilerin
kesilecek kafası."
Telsizler daha tebliğ ederken bu kararı Hind'e
muazzam bir kuyruk tröstü teşekkür etti
Mançister şehrinde.
Kutbu şimalide Eskimolar
görünce bu halleri,
kıça kuyruk takmamak
ve değiştirmemek için deri,
ince Japon fincanlarında
okkalarla Hollanda sütü içmeğe başladılar.
Üstünde uzun katarlar kayan raylar,
bahrimuhitlerin elli bin tonlukları
ham mevat taşıyorlar müstemlekelerden.
Kilometreler
ticaret evleriyle bağlandı birbirine.
Sahrayı Kebir'in ortasında
ilân kuleleri dikildi.
Tröstler kartellerle tokuşuyor.
Balyalar, denkler, çuvallar, kutular
şarktan garba, garptan şarka koşuyor...
Perde karardı, makina durdu.
Perde beyazlandı, lambalar yandı.
Lambalar yanar yanmaz
kocaman bir gürültü ortalıkta çalkandı.
Babama sordum:
"- Ne oldu?"
Anam güldü.
Ve birdenbire küçücük kafam
yukardan düşen bir kitabın
yapraklarıyla örtüldü.
Kitabı kafamdan atıp yukarı baktım:
Britanya bankalarının localarından
filozoflar:
tonlarla yaldızlı eserlerini
fırlatıyorlar üstümüze.
Lambalar söndü.
Muzıka başladı, makina döndü.
Perdede
ikinci kısmın ismi göründü
"Hindistanlı Parya
VE PROLETARYA..
The polismenler el attı kıçlarına.
Birinci mevki homurdandı.
İkinci sallandı.
Bağırdı üçüncü mevki
avazı çıktığı kadar:
"- Geliyor, ror, geliyor bizimkiler...."
Mehtaba, dökülen bahrimuhit gibi
mavi pantolonların dalgaları
kapladı perdeyi.
Başladı resmigeçit
Misisipi gibi uzun
Amazon kadar geniş.
Maden ocaklarında çalışanlar
ata biner gibi kazmalarına binip
tünellerde koşuyorlardı dörtnele.
Keşmirli mensucat amelesi
hep bir ağızdan şarkılar okuyarak
kocaman bir bayrak dokuyarak
geçti.
Nakliyatçılar
şehirlere tekerlek takarak

tramvaylara çekdirdiler.
Elektrikçiler
lastik eldivenlerine
sırma saçlarından
dolamışlardı voltları.
Elektrikçiler
geçtiler,
elektrik kadar temiz
elektrik kadar çevik,
elektrik
elektrik...
Geçiyor bizimkiler
Misisipi gibi uzun
Amazon kadar geniş...
Omuzlarımda fır dönerken kafam
karnıma vurdu babam.
Şimdi yürüyordu perdede
on milyon beygir kuvvetinde bir ıstırap:
Elleri ceplerinde kilitli
parmakları burunlarında
ağır ağır sürüklendi işsiz ordusu.
Adımları
nalladı
gözbebeklerimizin kulaklarını.
Sırttı birinci mevki.
İkinci düşündü.
Perdede
yeni yazı göründü:
"BURJUVAZİ!."
The polismenler giydi pazarlıklarını.
Alkış yağdı localardan.
Ağzı sulandı ikinci mevkiin.
Biz
çuvaldızla dikildik birbirimize gündeliklerimizden,
avuçlarımız alevlendi,
fırladı gözlerimiz
burun deliklerimizden.
Başladı resmigeçit:
İmparatorluk üniformaları
davul çalarak
yol açarak
geçti.
Britanyalı diplomatlar
bonjurlarının kuyruklarını
döşediler yola.
Bayraklar çekildi her karakola.
Sökün etti tröstler.
Başlarında
banka kavaslarının şapkası vardı.
Sıkıştırmışlardı fabrika bacalarını
kulaklarına.
Toprakların kilometreleri
tespihti ellerinde.
Ağızları havada kartel avlıyordu.
Esham senetlerindendi boyunbağları.
Parmaklarımla saydım bu dağları,
geçtiler.
Göründü müteşebbislerin alayı.
Hepsi bir iki fabrikanın
tutmuştu kulaklarından.
Sünnet çocukları gibi yürüyorlardı.
Hepsinin parlıyordu apış arasında
malî sermayenin altın kazığı.

Bunları da birer birer

saydık anamla beraber...

Alay bitti.

Toz duruldu.

Baktık ki, yollara

çıplak göbeklerinden çivilenmişti orospular.»

Somadeva deminden beri okuduğu defteri kapattı. Yastığının altına koydu ve Benerci'nin yüzüne baktı:

- Nasıl buldun?

Benerci sordu:

- Hepsi bu kadar mı?

- Şimdilik bu kadar. Daha doğrusu bu, yazmak istediğim «Yirminci Asır Hindistan Tarihi»nin başlangıcı.

- Bakalım gerisi nasıl olacak?

- Gerisi, sonu harikulade olacak asıl, Benerci. Bu tarihin sonu inanılmıyacak kadar mükemmel olacak. Yalnız bir yazabilsem, yani onu ben de bir yazabilseydim.

Benerci kalktı. Masanın üstündeki gaz lambasını yakmak istedi. Somadeva seslendi:

- Lambayı yakma. Böyle daha iyi. Geçmiş gelecek, kafamın içindekileri böyle daha iyi görüyorum. Akşamları ateşim dehşetli artıyor. Ağrılar filan dehşetli. Artık dayanılmıyacak kadar... Neyse, bunları bırak. Sen bir şeyler anlat bakalım. Son günlerde okuyor musun? Fabrika kaçta bitiyor? Neler okudun?

- Son günlerde bir iki meraklı kitap okudum. Hatta iki tanesi yanımda. İstersen lambayı yakayım da, sana biraz okuyayım.

- Olur, Benerci.

Benerci lambayı yaktı.

- Kitaplardan biri, şu meşhur Fransız gazetecisi Alber Londr'un. Fransız Kongosu'na dair. Sana kitabın en feci faslından beş on satır okuyacağım. Fransız Kongosu'nun merkezi Brassavil'le Karaburun limanını birleştirecek olan Kongo - Osean demiryolunun inşaatına dair birkaç satır. İnşaatı Batilon Şirketi yaptırıyor. Şimdi, dinle:

Benerci lambanın fitilini biraz daha açtı. Okumaya başladı:

«- Bakota, Baiyya, Linfaondo, Sara, Banda, Lizangö, Mabaja, Sinde, Loano kabilelerinin adamları, dalgın hayatlarından koparılarak Batilon'a gönderilmekteydiler.

Bu çok garip bir yolculuktu.

İstila zamanlarımızdan kalan mavnalara yükleniyorlardı.

Üç yüz, dört yüz başlık insan sürüleri güvertenin altına ve üstüne yığılıyordu. Aşağıda olanlar nefessizlikten boğuluyorlardı; yukardakiler ne oturabiliyorlardı, ne de kalkabiliyorlardı. Ve ayaklarında zencir olmadığı için, Brassavil'e kadar 15-20 gün süren yolculuk esnasında Şari, Sangu, Kongo nehirlerine her gün iki üç insan kendini atıyordu.

Mavna yolunda ilerliyordu. Düşenlerin hepsini toplıyamazsın ya!...

Kıyıda gidildiği zamanlar ağaç dalları en yukarda bulunanları nehre yuvarlıyor... Hiçbir çatı yok. 15 gün yuvarlak güvertenin üstünde. Güneşin altında. Yağmurun altında. Ocak odunla yakıldığı için, uçuşan küçük kıvılcıklar zencilerin derilerinde yanıklar yapıyor...

İşte nihayet Brassavil... Üç yüz kişiden ancak iki yüz altmış, bazen de iki yüz ellisi gelebilmiştir.

....Gelenler sürüye sokuluyor. Yaya yolculuk başlayacaktır. İlk önce, en sağlam olanlar seçiliyor.

....Ve sürü, balta görmemiş ormanlardan yürüyerek, bataklıklar geçerek, dehşetli Mayombe ormanına doğru ilerliyor.

....Bu korkunç bir manzaradır. 10 kilometreye uzanan insan sürüsü, boğumlarını kıvıltıtmaya mecali olmayan uzun, yaralı bir yılanı benzer. Biyalılar düşer, Zindeliler ayaklarını zorlukla sürükleyebilirler ve kırbacın düğümü onları kovalar.

Ben demiryollarının nasıl yapıldığını görmüşümdür. İş yerinde birçok aletler vardır. Fakat burada zencilerden başka hiçbir şey yok....

....300 kilogram ağırlığında çimento fıçılarını nakletmek için, Batilon Şirketi, bir sırtık ve iki zenciden başka hiçbir vasıtaya lüzum görmemiş.

Irgatbaşlıların ezdiği bitkin, yorgun, yaralı, sıksa zenciler yığınlarla ölüyorlar.

....Bu muazzam bir zenci imhası hareketiydi.

Batilon Şirketi'ne verilen sekiz bin insan, az bir zaman içinde beş bin, sonra dört bin, daha sonra iki bine indi.

Ölenlerin yerini doldurmak için yeni devşirmeler yapılıyordu.

Zenciler ormanlara, Çat kıyılarına, Belçika Kongosu'na, Angola'ya kaçıyorlar. Eskiden insanların yaşadıkları yerlerde, bizim müteahhitlerimiz şimdi yalnız şempanzeleri buluyorlar.....»

Benerci durdu ve,

- Somadeva, dedi, biliyor musun, bu kitabı yazan Alber Londr kimdir?

- Hayır, tahmin ediyorum. Onda dehşetli bir iş adamı kafası var. Zencilerin mahvoluşuna, körü körüne baltalanan bir ormanın mahvolması gibi acıyan bir adam. Anlıyorum ki, o, Afrika'ya makina istiyor. Zenciyi ölümden kurtarmak için değil. Zenciyi daha semereli, daha uzun zaman, daha dayanıklı işlettikten sonra öldürmek için. Fransız emperyalizminin acı söyleyen, dehşetli bir gazetecisi şu Alber Londr.. Öyle değil mi?

- Öyle.. İstersen sana kitapları bırakırım. Öteki kitap Jorj Lefevr'in «Kauçuğun Epopesi». Amerika otomobil fabrikalarına dair fasılları şayanı hayret. Bu Lefevr kadar köpoğlulukta mahir bir adam görmedim. İnsanların, kocaman bir makinanın basit vidaları haline gelmesinde bile şiir bulan bir adam. Kitabı okur anlarsın. Lambayı söndüreyim mi? Haftaya gelirim yine. Dört gün sonra yapılacak mitingün sonu neye varacak? Böyle hasta olmasaydın. Kuvvetli söz söyleyen, amma bıçak gibi söz söyleyen bir arkadaşına öyle ihtiyacımız var ki. Neyse. Ben gidiyorum. Kendine iyi bak...

- Ben kendime iyi bakıyorum. Üzülme! Git. Lambayı söndür.

Benerci lambayı söndürdü. Ve sanki lambayı söndürür söndürmez, Somadeva hemen uyuyuvermişmiş gibi, ayaklarının ucuna basarak odadan çıktı.

Merdivenin sahanlığında, nine Benerci'yi kolundan tuttu:

- Ölecek, dedi. Belki, ölümün gelmesini beklemekten kendi kendini öldürecek. Benim oğlum da, kafasını İngilizler sopayla parçaladıktan sonra, o duvarın dibindeki yatakta ölmüştü. Bu da, o duvarın dibindeki yatakta ölecek. Belki de kendi kendini öldürecek. Çok ağrı çekiyor. Sana göstermiyor amma, siz hepimiz öyle ağrı çekseydiniz çoktan ölürdünüz.

- Kendini öldüreceğini nereden biliyorsun? Sana bir şey söyledi mi?

- Bana bir şey söylemedi. Bana o yalnız iyi şeyler söyler. Kendini öldüreceğini yalnız kendine söyledi gibi geliyor bana. Bunu, belki kendine bile apaçık söylememiştir. Belki de söylemiştir. Dün, ben evde yokken, sokağa çıkmış... Yatağının altına bir çıkın korken gördüm. Çıkında ne vardı, bilmiyorum. Sokaktan bir şey alıp getirdi.

Benerci, birdenbire geri dönüp Somadeva'dan sormak istedi. Sonra vazgeçti.

- Sen onu yalnız bırakma, nine, ben iki üç gün sonra gelirim.

Benerci sokağa fırladı.

Yürüdü.. Yürüdü...

Bir köşebaşında Roy Dranat'la karşılaştılar.

Havagazi fenerinin altında durdular. Roy Dranat sarhoştı. Benerci'nin ellerini tuttu:

- Benerci, belki siz haklısınız, dedi. Belki haklısınız. Fakat, ben «dünyayı düzeltecek ben mi kaldım»a kadar düştim. Mümkündür ki, «beş parmak bir olmaz»a kadar da alçalayım. Amma, bana öyle geliyor ki, sizin hakkınız var. Allahaismarladık Benerci. Ben bu tarafa sapıp yoluma gidiyorum, sen de yoluna git..

Roy Dranat, Benerci'nin ellerini bıraktı. Şapkasını çıkardı. Yerlere kadar eğilerek Benerci'yi selamladı:

- Belki, siz haklısınız.....

Sallanarak uzaklaştı..

İKİNCİ BAP

KALKÜTALİ SEYYAR SATICI ESNAFINDAN BİR VATANDAŞ: KALKÜTA'DA, İNGİLTERE EMPERYALİZMİ ALEYHİNE YAPILAN MİTINGİ VE SOMADEVA'NIN ÖLÜMÜNÜ BERVEÇHİ ÂTİ ANLATIYOR.

I

Meydanda bir kalabalık vardı, kardaşım,
uyy... aman kalabalık!!
Rüzgârlı bir orman gibi uğuldardı, kardaşım,
bu yaman kalabalık.
Kalkütalı tornacılar, Keşmirli dokumacılar,
Bombay gemicileri,
yetmiş yedi denizin getirdiği
kum gibi
insan var.

Çırılçıplak çocuklar
sarkıyor salkımlarla ağaçların dalından.
Kocakarılar oturmuşlar eşiklere.
İğne değil, bir kıl koparıp atsan sakalından
düşmezdi yere.

Meydanda bir kalabalık vardı, kardaşım,
uyyy, aman kalabalık.
Dalgalı, karanlık bir suya düşmüşüm gibi
beni sardı, kardaşım,
bu yaman kalabalık.

Baktım ki taaa...
karşıda

bir kamyonun üstünde bir adam
avaz avaz
söz söylüyor.

Ama ne söz söylüyor anam,
okkalı söz söylüyor!!!

Bakıyorum adama,
bir şey anlamıyorum ama,
söz söylüyor herifcioğlu
söz söylüyor,
okkalı söz söylüyor:
«- Bilemem hangi sebeple, bilemem hangi sebebe!»
Etrafta bağıyorlar:
«- Yaşşşşa be!!!»
Ben de bağıyorum.
Acayip bir türkü çağırıyorlar.
Makama uyup ben de çağırıyorum...
Yanımda seyrek sakallı bir ihtiyar:
«- Bunlar, delidir, diyor,
bunlar sanıyorlar ki, diyor, biz
zorla devirebiliriz,
altın topuzlu kuyruğunu dalgalara vuran
denizlerin ortasında demirden
bir aslan
gibi duran
kocaman
Britanya'yı...»

Şimdi kamyonun üstünde başka bir adam..
Bu da söz söylüyor anam
söz söylüyor.
Okkalı söz söylüyor.

Bakıyorum adama.
Bir şey anlamıyorum ama
belli ki ötekinden

daha okkalı söylüyor.
Etrafta daha çok bağıyorlar.
Ben de bağıyorum.
Bu sefer başka bir türkü çağırıyorlar,
makama uyup ben de çağırıyorum...
Seyrek sakallı ihtiyar:
«- Bak, bu doğru söylüyor, diyor,
zorla değil,
güzellikle

yavaş yavaş, diyor, alınız!..
Birdenbire ayrılırsak,
köksüz bir ağacın dalları gibi kalırsız...»

Şimdi kamyonun üstünde yine başka bir adam.
Elbet bu da söz söyleyecek anam.
Söz söylüyor.
Seyrek sakallı ihtiyarın keyfi yerinde yine.
Belli ki, geliyor kalabalık

seyrek sakallının dediğine.
Adamlar çıkıp iniyor kamyonun üstünden.
Balta görmemiş bir ormanda yürür gibi
yürüyorum kalabalıkta kamyona doğru ben.
Bağırışlar.

Türkü çağırışlar.
Ben bir şeycik anlamıyorum ama,
etraftan laflar çalınıyor kulağıma:
- Sol taraf hapı yuttu!
- Kamyonun yanında Benerci'ye bak!

Anası ölmüş
kız kardeşi dağa kaldırılmış gibi

somurttu...

- Gandi'nin hakkı var!

- Hind'in kurtarıcı ilahları:

dokuma tezgâhları.

Deniz tutmuş gibi dönüyor başım.

Birden bir kıyamettir koptu kardaşım.

Bağrıışmalarla, ipte çamaşır gibi sarsıldı hava.

- Somadeva geliyor, Somadeva!

- Ona söz verin!

- Söyletmeyin, istemez!

- Dinlemiyoruz!

- Al aşağı!

- Söyletmeyin, istemez.

Yanındakilerin omuzuna dayanarak

tırmandı kamyonu bir adam.

Geldi bütün kalabalık

bu sapsarı yüzlü bir tek adamla göz göze.

Ortalık tısssss!

Somadeva başladı söze...

Hey anam! Heeey!

Herifte bir ses vardı, beyabey,

bir ses!

Hani, ormanda kaplanlar ölürken

böyle bağırır..

«- Arkadaşlar!

dedi.

Hastayım..

Çok..

Fazla söze lüzum yok,

kendimi asacaktım.

Gidip bakın odama:

ipi yerde,

çengeli tavanda mıhlı bıraktım.

Geberecektim bir kaçak gibi

az daha..

Arkadaşlar!...»

dedi.

Ve sözünü bitiremedi.

Sallandı sola bir, sağa bir...

Baktım ki kalabalığa bir

kalabalık da rüzgârlı bir ekin gibi sallanıyor,

ben de sallanıyordum.

O yine:

«- Arkadaşlar...»

dedi.

Yine sözünü bitiremedi.

Ve kamyonun üstünden

devrildi üstümüze..

Birdenbire, kardaşım, bir hal oldu bize:

boydan boya meydan uzattı kollarını

düşeni tutmak için.

Hani ancak

Lortlar Kamarası'na girmeliyim

bu hali unutmak için.

Dalgalı bir denize düşen ay ışığı gibi

yüzdü bembeyaz ölüsü Somadeva'nın

yukarı kalkan kolların ve başların üstünde.

Meydan bağırdı, ben bağırdım:

«- Somadeva!

Somadeva!

Kavga sonuna kadar

kav-ga!...»

Omuz başımda inledi bir ses:
«- Deliler kesiyor kocaman bir çınarın
en yeşil, en geniş dalını.»
Dönüp arkama baktım ki, anam;
yoluyor seyrek sakalını
seyrek sakallı adam.

İKİNCİ KISIM SONUNCU BAP

İKİ ÖLÜNÜN ODASI... HİNDİSTAN YİRMİNCİ ASIR TARİHİNİN SON SÖZÜ... ROY DRANAT'IN AYNALI DOLABA BAKAN ÖLÜ GÖZLERİ...

I

Somadeva'nın ölüsü imamsız, rahipsiz ve hahamsız ve kavga şarkıları söyleyen on binlerce kişilik bir cemaatla kaldırıldı.

Benerci, Somadeva'yı gömdükten sonra, ninenin evindeki odaya geldi. İpi yerde ve çengeli tavanda mıhlı gördü. Duvarın dibindeki yer yatağının yastığı altından kırmızı kaplı, çizgisiz defteri çıkardı.

Defterin kabında: «HİNDİSTAN'IN YİRMİNCİ ASIR TARİHİ» diye yazılıydı. Benerci defteri açtı. Baş tarafta, Somadeva'nın bir gece kendisine okuduğu yarı kalmış mukaddeme vardı. Sonra beyaz sayfalar. Son sayfada beş altı satır. Benerci bu beş altı satırı okudu:

«Ben, Somadeva, Hindistan'ın yirminci asır tarihini yazmağa başladım. Fakat bitirmeden öleceğim. Arkadaşlarım, bıraktığım yerden yazmağa devam etsinler. Tarihin sonu inanılmayacak kadar güzel olacaktır. Buna eminim...»

II

Benerci, Somadeva'nın odasından sokağa çıkınca, Roy Dranat'ın «akşamüstü serinlikte bir teferrüçten dönerken» soğuk alıp zatürreeden öldüğünü duydu. Ve Roy Dranat'ın oteline gitti. Gördüklerini şöyle anlatıyor:

Girdim ki içeriye,
iki eli yanına gelmiş
yatıyor otel odasının
dört topuzlu karyolasında.
Ölü.
Omuzlarına kadar çarşafı örtülü,
gözleri açık...
Çarşafın altında ayakları:
acayip bir hayvanın dinliyen kulakları...
Gözleri bakıyor
ayakları arasından dolaba.
Dolabın aynasında görüyorum:
başını değil,
yüzünü değil,
kaşını değil,
kapakları açık, içi örtülü gözlerini,
yalnız ölü gözlerini...
Gözleri bakıyor dolaba.
Ehramda bir kapı
açar gibi
açtım
dolabı.
Alt katta bir kutu var.
Kutuda ölünün hiç giymediği
siyah kunduralar.
Ütülü elbiselerle dolu orta kat:
asılmış dolabın içine
sıra sıra elsiz ve başsız Roy Dranat.
Bir şişe permanganat,
yakalık,
mendil, çorap.

Bir kitap:
çok eski günlerde beraber okuyup
satırlarının altını beraber çizdiğimiz
bir kavga kitabı.

Kapadım dolabı.
Onun dolaba bakan gözlerini kapadım.
Artık satılacak bir yürek,
kiralık bir kafa bile yok.
Roy Dranat, hoşça kal,
mesele yok.
YORGAN GİTTİ,
KAVGA BİTTİ.

İkinci Kısımın Sonu

ÜÇÜNCÜ KISIM

BİRİNCİ VE SONUNCU BAP

I

Gözüme altın bir damla gibi akan
yıldızın ışığı,
ilkönce
boşlukta
deldiği zaman karanlığı,
toprakta göğe bakan
bir tek göz bile yoktu...
Yıldızlar ihtiyardılar
toprak çocuğu.
Yıldızlar bizden uzaktır
ama ne kadar uzak
ne kadar uzak...
Yıldızların arasında toprağımız ufaktır
ama ne kadar ufak
ne kadar ufak...
Ve Asya ki
toprakta beşte birdir.
Ve Asya'da
bir memlekettir Hindistan,
Kalküta Hindistan'da bir şehirdir,
Benerci Kalküta'da bir insan...
Ve ben
haber veriyorum ki, size:
Hindistan'ın
Kalküta şehrinde bir insanın
yolu üstünde durdular.
Yürüyen bir insanı
zincire vurdular...
Ve ben
tenezzül edip
başımı ışıklı boşluklara kaldırmıyorum.
Yıldızlar uzakmış
toprak ufakmış
umurumda değil,
aldırmıyorum...
Bilmiş olun ki, benim için
daha hayret verici
daha kudretli
daha esrarlı ve kocamandır:

yolu üstünde durulan
zincire vurulan
İ N S A N . . .

II

Şu yukarıya, üçüncü kısmın birinci ve sonuncu babının birinci parçası olarak yazdığım, üslubu ukalaca, yazıdan da anlıyacağınız veçhile, Benerci mahpustur.

Hindistan'ın hakikî istiklâl ve hakikî kurtuluşu için çalıştığından dolayı, Britanya polisi tarafından tevkif, Britanya adliyesi tarafından muhakeme ve Britanya hükûmeti tarafından, Benerci, hapse atılmıştır. Cezası 15 senedir. Benerci bu 15 adet seneyi taş bir hücrede tek başına geçirecektir. Ve bu 15 adet senenin bir haylisi geçmiştir...

Şimdi size, bu bir hayli senenin nasıl geçtiğini anlatacağım. Ve, sonra, sıra, Benerci'nin kendini niçin öldürdüğüne gelecek. Emperyalizm aleyhine yazılan* ve emperyalizmi temellerinden yıkmak için nefislerini feda edenlerden bahseden bu kitap, bir inkılâpçının hangi şartlar içinde kendini öldürmeğe hak kazanacağını da hallettikten sonra, bitmiş olacaktır.

(*) Yalnız şunu hatırlatmak isterim ki, Benerci emperyalizmi ve emperyalizm ile mücadeleyi, Neo-Hitlerist-Sosyal-Faşist-Sinyor-Fon Şevket Süreyya Bey gibi anlamıyordu.

III

Güneş
pencerede...
Yanıyor
demir bir çubuk..
Dışarda saat
belki beş,
belki altı,
belki buçuk,
yedi..
Gardiyan karyolayı
duvara kilitledi.
Adam
demir iskemlede oturuyor
oturuyor...
Güneş
düştü pencereden
adamın başına vuruyor..
Dışarda saat
belki on
belki on iki..
İçerdeki:
yürüyor duvardan
duvara,
duvardan
duvara...
Gardiyan...
Pirinç çorbası, ekmek.
Demek:
öğle saati çaldı
öte yanda yaşıyanlara..
Ve adam yürüyor,
duvardan
duvara,
duvardan
duvara..
Yanıp söndü demir çubuk..
Dışarda saat:
belki beş,
belki altı,
belki buçuk...

Dışarda adam...
Adam
demir iskemlede oturuyor...
Oturuyor...

Gardiyan.
Pirinç çorbası, ekmek.
Gardiyan
karyolayı indirince:
içerde gece.
Yatıyor adam.
Gözleri düşünüyor,
dişlerinin arasında bıyığı..
Dışarda ay ışığı....

IV

19... senesi eylülünün on beşinci gecesi idi.. Saat on ikiden sonra, Kalküta şehrinin varoşlarından gelen bir adam, umumî hapisanenin yüksek duvarları karşısında durdu. Tam bedir halindeki ay, gökyüzünü kaplıyan ve esen rüzgârla korkunç şekiller alıp akan siyah bulutların arkasında kâh gizleniyor, kâh meydana çıkıyordu.

Şehrin varoşlarından geldiğini beyan ettiğimiz meçhul adamın durduğu mahal, umumî hapisanenin arka cephesine tesadüf etmekte olup bu cephenin üst kısmında, hafif bir ışıqla aydınlanmış, bir sıra demir parmaklıklı pencere vardı.

Ay, bulutların arasından kurtuldukça, zaman zaman duvarın dibinden geçen bir süngüyü ışılatmakta ve bu suretle meçhul adama hapisanenin etrafını devreden nöbetçilerin mevkilerini bildirmekte idi.

Meçhul adamın kendisini nöbetçilere göstermek istemediğini, okuyucularımız, elbette tahmin eylemişlerdir.. Tahminlerinde yanılmıyorlar. Zira bu adam buraya Britanya İmparatorluğu zabıtasının hiç de hoş görmeyeceği bir işi yapmak için gelmiş idi.

Filhakika, nöbetçiler hapisanenin köşesinde gözden kaybolur olmaz, meçhul adam cebinden bir taş parçası çıkarıp iyice nişanladıktan sonra demir parmaklıklı pencerelerin soldan üçüncüsüne fırlattı.. Taş pencereden içeriye girdi.

Eğer biz, okuyucularımızla birlikte, meçhul adamın taşı atmasından evvel, mevzubahis pencereden içeriye bakmış olsaydık, şöyle bir manzaranın şahidi bulunurduk:

Demir kapısının üstünde gardiyanlara mahsus dışardan sürmeli küçük bir pencere bulunan taş bir hapisane hücresi. Gündüzleri kaldırılıp zincirle duvara kilitlenen ve geceleri indirilen demir bir karyola. İşbu karyolanın üstünde, mahpuslara mahsus libası giymiş olduğu halde bir şahıs oturmaktadır. Mezkûr şahıs sık sık başını kaldırarak, kapıdaki gardiyan penceresinden gözetlenip gözetlenmediğine bakıyor, sürgünün açılmadığına emniyet kesbettikten sonra, siyah kaplı kalın bir kitabın sayfalarına bir şeyler yazıyordu. Eğer siyah kalın kitabı yakından tetkik edecek olursak görürüz ki, bu İngilizce bir İncil'dir. Mevzubahis şahıs, taş hücreye kapatıldıktan bir hafta sonra; Kayser'in hakkını Kayser'e ve Allahın hakkını Allaha vermeği ve sağ yanağına bir tokat atılırsa, sol yanağını çevirmeği talim etsin diye, bu İncil'i bir İngiliz misyoneri kendisine vermiş idi. Esasen, hapisanenin bütün hücrelerinde bu kitaptan maada okuyacak ve yazacak bir şey bulunmazdı.

İmdi, ahvalini tetkik eylediğimiz şahsın, yani taş hücre mahpusunun İncil sayfalarına neler yazdığını görelim: Satırlarının başları numaralı ve bazı kelimeleri küçükük haç işaretli sayfalarda, URDU lisanıyla ve henüz kurumamış kırmızı ve taze bir kan ile yazılmış ve kitabın sık siyah matbu hurufatı üzerinde ateş gibi yanan yazılar vardı.

Taş hücre mahpusu İncil kitabının iç mukavvasından kopardığı bir parçayı bükerek bir kalem haline getirmiş ve bunu sol bileğinden ince ince akan kana batırarak bu ateş gibi yanan yazıları yazmakta bulunmuş idi.

İşte şehrin varoşlarından gelen meçhul adam taşı attığı zaman, taş hücrenin içindeki mahpus böyle bir işle meşguldü. Pencereden gelen taş mahpusun karyolası dibine düşmüştü. Mahpus hemen yerinden kalktı.

Üzerlerine kanı ile yazdığı İncil kitabı sayfalarını kopararak taşa sardı ve taşı pencereden dışarı atıp iade etti.

Şehrin varoşlarından gelen meçhul adam, taşa sarılmış kâat tomarını yerden aldı. Göğsüne soktu. Ve dünyanın en kıymetli hazinesini göğsünde taşıyan bir insan gibi, korkak, cesur ve emin adımlarla uzaklaşmaya başladı. Korkuyordu: göğsündeki defineyi alırlar diye; cesurdu: göğsündeki defineyi ölümün karşısında dahi vermemek için; emin idi: zira kaç senedir her iki ayda bir buraya geliyor, taşı atıyor ve taş, kanlı yazılar yazılı İncil sayfalarına sarılmış olduğu halde kendisine iade ediliyordu; binaenaleyh bu işe alışmış idi.

Bu kanla yazılmış yazılar, Hintlilerin hakikî istiklâl ve kurtuluş cidalinde kitlelere heyecan, şuur ve hedef vermekte idi.....

Taş hücre mahpusu Benerci'dir. Kitlelere heyecan, şuur ve hedef veren yazılar, vaktiyle Somadeva'nın başladığı ve şimdi Benerci'nin devam ettiği «Hindistan'ın Yirminci Asır Tarihi» isimli eserdir. Yalnız, Benerci bunu, bileğini kesip kanyla yazmıyor.. Fakat, eğer icap etseydi, eserin bir tek satırını yazmak için damarlarındaki bütün kanını akıtabilirdi. Ve bu, pestenkerani bir lâf değildir.. Bu işi yapabilecek insanların yalnız on dokuzuncu asır romanlarında yaşadığını zannedenler, yirminci asrın isimsiz, büyük kavga kahramanlarını tanımıyorlar demektir.

Benerci yazısını bileğinin kanyla yazmıyor. Bu yazıları şehrin varoşlarından gelen meçhul adama vermiyor. Benerci yazılarını temiz beyaz kâatlara kurşunkalemiyle yazıyor. Ve bunları hapishane gardiyanlarının İngiliz dikkatlerine rağmen, dışardakilerin ellerine ulaştırıyor.

NASIL?..

Taş hücre mahpusunun, senelerdir, bu işi nasıl yaptığını anlatacak değilim. Romanda da olsa, Britanya polisine hizmet etmek istemem.....

V

Dışarda

bir bayrak gibi dalgalanırken adı,

içerde O

ihtiyarladı..

Her gün biraz daha

camları yaşıyor

iri

bağa

gözlüklerinin.

Her gün biraz daha

siliniyor çizgileri

gördüklerinin.

Küreyvatı hamra azalıyor.

Tasallübü şerayın.

Tansiyon 26.

Baş dönmesi, bunaltı.

Sinir...

Bir

senedir

yazamadı bir

satır

bile..

Yine fakat

dışarda bir bayrak gibi

dalgalanıyor adı.

İçerde O

ihtiyarladı....

BU FASIL BENERCİ'NİN KENDİNİ NİÇİN ÖLDÜRDÜĞÜNE DAİRDİR

«Kalküta şehrinin ufkunda güneş

yükseliyordu.

Atları ışıktan, miğferleri ateş

bir ordu

bozgun karanlığı katmış önüne

geliyordu.

Güneş yükseliyordu..

Kalküta »

Bunu beceremedik

romantik kaçtı pek.

Şöyle diyelim:

«Baygın kokulu

koskocaman

masmavi bir çiçek

şeklinde sema

düştü fecrin altın kollarına...»

Bu da olmadı,

olacağı yok.

Benden evvel gelenlerin hepsi,

almışlar birer birer,

tuluu şemsi, gurubu şemsi

tasvir patentasını.
Tuluu şemsin, gurubu şemsin
okumuşlar canına..
Bu hususta yapılacak iş,
söylenecek söz
kalmamış bana.

Buna rağmen,
tekrar ederim ki ben:
Kalküta'nın damları üstünde güneş
güneş gibi
yükseliyordu.

Sokaktan bir sütçü beygirinin
nal ve güğüm sesi geliyordu.

Benerci sordu:

- Saat kaç?
- Altı...

Benerci dün akşam geç vakit tahliye edildi. Hapishanenin kapısı önünde dehşetli bir kalabalık onu bekliyordu. Eğer eski sistem bir kafam olsaydı, iddia edebilirdim ki, Benerci bu yığınlarla insanı ebediyyen peşinde sürükleyebilecek kadar onlara yakın, onların canında, onların kanındaydı.

Benerci'ye arkadaşları, dış mahallelerdeki apartımanlardan birinin en üst katında bir oda tutmuşlar. Benerci odasına sekiz arkadaşıyla beraber girdi. Bana:

- Sen git, biraz dolaş. Sonra gelirsın, dediler.

Apartımanın kapısı önünden, merkez caddelere kadar, kımıldanan, bağırın bir insan denizinin ortasında, her adımda onun ismini işiterek, dolaştım. Kalabalık yavaş yavaş dağıldı. Geri döndüğüm zaman Benerci'yi odasında yalnız buldum. Pencerenin önünde duruyordu. Saat gecenin on biriydi. Benerci:

- Otur bakalım, dedi.

Oturdum.

Saatler geçti, saatler geçti.. Bir kelime bile konuşmadık. Ve nihayet, lambanın sarı ışığı beyazlanmağa başladı.

Pencereden baktım:

Kalküta'nın damları üstünde güneş
yükseliyordu.

Benerci sordu:

- Saat kaç?

- Altı.

- Âlâ.

- Anlamadım.

- Hiç. Dinle. Bu kitabın birinci kısmında, arkadaşlarım bana: «Sen bizi sattın,» dediler. Alnımda hâlâ onların attığı taşın izi var. Halbuki ben tertemizdim. Fakat onlar haklıydı. Kıl kaldı, kendimi öldürüyordum. Fakat bu halı yemedim.

- Öyle.

- Bu kitabın ikinci kısmında, Somadeva'nın ciğerleri ağzından geliyordu. Öyle ağrı çekiyordu ki, kendini öldürmek istedi. Fakat o da bu halı yemedi. Bir kamyonun üstünde kalıbı dinlendirmeyi daha doğru buldu, değil mi?

- Öyle...

- Saat kaç?

- Altı buçuk.

- Âlâ... Dinle. Ferdin tarihteki rolü malum. Akışın istikametini değiştiremez. Yalnız tempoyu hızlatabilir, yavaşlatabilir. İşte o kadar. Tarihte fert denilen nesne, keyfiyetin değil, kemiyetin üstüne tesir edicidir. Bütün bunlar senin için, benim için, bizim için bilinen şeylerdir.

- Doğru.

- Öyleyse, bunu şimdi benim şahsıma tatbik edelim.

Birdenbire durdu. Gözlüğünü çıkardı. Mendiliyle camlarını sildi. Gözlüğünü taktı. Camların içinde büyüyen gözleri gözlerimdedir.

- Devam et, Benerci, dinliyorum.

- Hadisat öyle getirdi ki, ben hareketin muayyen bir inkişaf merhalesinde muayyen bir rol oynıyan bir fert haline geldim.

- Doğru.

- Dünden itibaren katarın başında gidiyorum. Halbuki fizyolojim berbat.. Kafam elastikiyetini kaybetti.

Dönemeçleri zamanında dönemiyeceğim. Ellerim lüzumundan fazla titriyor. Akıntıda dümen tutamıyacak bir hale geldiler. Akışın temposunu hızlaştırmak nerde? Onu yavaşlatmam muhtemeldir. İstemedem, irademin dışında, yanlış adımlar atacağım. Biliyorum, hareket belki beni altı ay sonra, bir sene sonra bir safra gibi fırlatacaktır. Fakat o beni fırlatıp atana kadar, ben ona fren olacağım. Halbuki ben kemiyette bile, bir sene değil, bir gün bile, irademin dışında, bilerekten ona ihanet edemem. Anlıyor musun? Diyeceksın ki, yanılmıyan yalnız tembellerdir, budalalardır.

İş yapan, yürüyen adam yanılır. Mesele yanlışın idrakindedir. Fakat, ya bu yanılma nesnesi katarın başındaki adam için bir kaide haline gelirse. Ve o adam katarın başında gidemiyeceğini bildiği halde, yerinde durmak için bir saniye olsun ısrar ederse. Bu bir ihanet değil midir? Ben bir saniye olsun, ihanet edemem. Bu benim uzviyetimde yok...

Benerci yine durdu. Sonra birdenbire gülererek:

- Hem ben bu meseleyi arkadaşlarla konuştum. Hallettik. Sana haltetmek düşer, dedi. Sen saata bak, kaç?

- Yedi.

- Hem, bu benim mesele nevi şahsına münhasır bir iş bile değil. Galiba LAFARG'la karısı da aynı vaziyete düşmüşler, aynı işi yapmışlar. Her ne hal ise. Şu senin tabancayı ver bakayım.

Pantolonumun arka cebinden tabancayı çıkardım. Koskocaman bir nagant. Benerci'ye uzattım. Aldı, masanın üstüne koydu.

Tekrar gözlüğünü çıkardı. Mendiliyle camlarını sildi. Gözlüğünü taktı. Camların içinde büyüyen gözleri gözlerimdedir.

- Şöyle pencerenin önünde birer cıgara tellendirelim, dedi.

Cıgaraları yaktık. Toprakdan fışkırır gibi bol, renkli ve ılık bir yaz sabahının ışıkları karşı pencerelerin camlarında, Benerci'nin gözlüklerinde pırl pırl yanıyordu. Damlar, evler, ağaçlar ve sokaklar yıkanmış gibi nemli ve tertemizdi. Konuşmuyorduk.

Ağzımda, sonuna gelen cıgaranın acılığını duydum. Benerci ayağa kalktı. Cıgarasını masadaki tablanın içinde söndürdü.

- Pencereyi kapat. Sen de haydi artık git. İstersen âdet yerini bulsun diye bir kere kucaklaşalım, dedi.

Kucaklaştık.

Arkama bakmadan kapıdan dışarı çıkarken:

- Çocuklara selam söyle, dedi.

Merdivenleri ağır ağır inmeğe başladım. Dördüncü kat. Üçüncü kat. Merdivenleri hızlı hızlı iniyorum. İkinci kat. Merdivenleri koşarak iniyorum.

Tam sokağa çıktığım zaman, derinlerden, demir bir kapının hızla kapanması gibi tok bir ses geldi...

BU KİTABIN SON SÖZÜ

«Kavgada
kendi kendini öldüren
lanetli bir
cenazedir
benim için:

Ölüsüne
ellerimiz
dokunamaz.
Arkasından
matem marşı
okunamaz.»

Sen artık
bu kitapta:
noktaları
virgülleri
satırları taşımıyorsun.

Sen artık
bu kitapta
koşmuyor
bağırıyor
alınını kaşımıyorsun.

Sen artık
bu kitapta
yaşamıyorsun.

Ve Benerci sen
bu kitapta:
kendi kendini öldürmene rağmen
benim ellerim senin
kanlı delik
şakağına dokunacaktır.

Cenazende
dosta düşmana karşı
matem marşı

okunacaktır:

M A T E M M A R Ş I

Çan
çalmıyoruz.

Çan
çalmıyoruz.

Yok
salâ
veren!

Giden
o
biten
bir
şarkı değildir...

O
büyük
bir
ışık
gibi döğüştü.
Kasketli
bir güneş
halinde düştü.

Çan
çalmıyoruz.

Çan
çalmıyoruz.

Yok
salâ
veren!

Bu
giden
bir
biten
şarkı değildir

S O N

Ben İçeri Düştüğümden Beri

Ben içeri düştüğümden beri güneşin etrafında on kere döndü dünya
Ona sorarsanız: 'Lafı bile edilemez, mikroskopik bi zaman...'
Bana sorarsanız: 'On senesi ömrümün...'
Bir kurşun kallemim vardı, ben içeri düştüğüm sene
Bir haftada yaza yaza tükeniverdi
Ona sorarsanız: 'Bütün bi hayat...'
Bana sorarsanız: 'Adam sende bi hafta...'
Katillikten yatan Osman; ben içeri düştüğümden beri
Yedibuçuğu doldurup çıktı.
Dolaştı dışarda bi vakit,
Sonra kaçakçılıktan tekrar düştü içeri, altı ayı doldurup çıktı tekrar.
Dün mektubu geldi; evlenmiş, bi çocuğu olacakmış baharda...

Şimdi on yaşına bastı, ben içeri düştüğüm sene ana rahmine düşen çocuklar.
Ve o yılın titrek, uzun bacaklı tayları,
Rahat, geniş sağırlı birer kısrağ oldu çoktan.
Fakat zeytin fidanları hala fidan, hala çocuktur.

Yeni meydanlar açılmış uzaktaki şehrimde, ben içeri düştüğümden beri...